

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HÖGMAN

ILLÜSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 25 FEBRUARI 1917.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

Nordiska Spelen.

1. Kronprinsessan åser curlingsspelet i Stadion
2. Jaktpartiet samlas å Ladugårdsgärdet.

Holmén & Wallberg foto.

Samefolkets landsmöte. - Samekvinnors verk.

MAN HAR JU PÅ sina håll vant sig att betrakta Samefolket, eller lapparna, som man säger, såsom en okultiverad nation, stående så godt som på vildens ståndpunkt. Och därför var det nog på mer än ett ställe som underrättelsen om, att lapparna, dessa de öde fjällviddernas barn, skulle samlas till möte i en storstad för dryftande af socialpolitiska spörsmål, mottogs med ett klenstroget leende.

"Inte kan det bli något af ett sådant möte", tänkte man. Ja, det sades t. o. m. offentligen i pressen.

Och jag får medge, att trots min innerliga hängifvenhet för och intima kunskap om Samefolket och dess förhållanden vågade jag ej hoppas, att Samefolkets första försök till framträdande som en nation, skulle bli så lyckadt och, jag vågar säga det, storartadt som det verkligen blef.

Men här som så många gånger förr visade det sig, att det gamla ordspråket: "Hvad kvinnan vill, det vill Gud", ännu i dag har sin tillämpning. Kanske är det nog så, att den lilla, svaga kvinnan med sitt varma, kärleksfyllda hjärta förmår lösa uppgifter inför hvilka mannens "klara hufvud" kommer ömkligt till korta.

Faktum är, att ett nytt blad skrivits i lappfolkets, Samefolkets, historia. Samefolket har burit fram sina kraf på rätt och rättvisa, sina kraf på ändamålsenlig undervisning för sina barn och sina kraf på att bli betraktade såsom en visserligen liten, men likväl nation.

De samiska kvinnorna vid "De norske samers" 1:sta landsmöte i Trondhjem 6-10 febr. 1917.

nalekonomiskt rätt betydande nation. Och detta har skett under de vackraste och värdigaste former, så att de statsmakternas representanter, som närvaro, måste giva sitt odelade och varma erkännande åt mötets förhandlingar och resultat.

Och det erkännes, både af Sameh själfva och af närvarande Daroh, d. ä. medlemmar af främmande nation, att det i främsta rummet är kvinnorna, som böra ha äran för tillkomsten af detta möte och för den i verklig mening fina prägel mötet fick.

Jag vill säga, att jag fick ett lifligt och varmt intryck af, hur orättfärdigt och rentaf dumt det är att, som vi, tyvärr, i många "kultiverade" nationer göra, afstänga kvinnorna från aktivt deltagande i lösandet af de stora sociala och politiska spörsmål, som röra sig inom nationerna. Samefolket har här visat sig som ett föregångsfolk, brytande med den gamla tradition, som naturligtvis äfven finnes hos dem sedan heden tid, traditionen, att kvinnan ej bör få syssla med "heliga ting".

De ledande krafterna vid mötet och för dess organisation ha varit samekvinnan Elsa Rehnberg - kanske mera bekant under sitt flicknamn Elsa Laula-Tomasson, fröken Ellen Lie, hvilken tagit initiativet till mötet, samt fru Löfvander-Jarwson, hvilken på ett rent glänsande sätt men också med stor personlig uppoffring skött uppdraget som mötets finansminister.

Uppå Dagspostens redaktion, där fröken Lie är anställd som "pennskaff", (i parentes sagdt är "pennskaffens" antal i Trondhjem mycket stort i procenttal af journalistkåren) får jag ett samtal med fröken Lie om mötets tillkomst. Hon berättar stilla och anspråkslöst hur hon under sommarfärder i fjälltrakterna kommit att fatta stort intresse för Samefolket, och när hon sett de orättvisor som begås mot detta folk*, kunde hon ej undgå att känna sig upprörd däröfver.

Så kom hon att möta Samefolkets kvinnliga agitator, Elsa Laula-Rehnberg. Och genom de framsällningar denna begäfvade samekvinnan gjorde angående de norska lapparnas inre och yttre förhållanden, eldades fröken Lie allmerta till tanken: "Samefolket måste be-

redas tillfälle att själfva få framkomma med sina önskemål". Och så kom idén till mötet.

Men det var ännu "a long, long way to Tipperary". Ett möte sådant som detta arrangeras ej i brådkastet. Men - nu var det "Bruskankens samiske kvindeforening" som tog hand om idén och förde den vidare. Det skulle föra alldeles för långt att här berätta om hvilka svårigheter fru Rehnberg, fröken Lie och fru Jarwson haft att öfvervinna - både hos statsmakterna, pressen och ej minst bland

lapparna själfva. Det skall endast konstateras, att de tre små duktiga kvinnorna verkligen öfvervunnit svårigheterna och att mötet blef en succés i alla hänseenden.

Iduns läsarinor torde redan i dagspressen ha sett mötets förhandlingar refererade, hvarför det naturligtvis ej här är lämpligt att rekapitulera mötesförhandlingarna.

Egentligen skulle mötet ha pågått blott 3 dagar, tisdag, onsdag och torsdag, den 6-8 febr. Men diskussionen blef så liflig och det var så mycket af intresse och vikt att behandla, att äfven fredagen och lördagen måste tagas i anspråk.

Det skulle vara frestande att försöka ge en del ögonblicksbilder från mötet.

T. ex. när Elsa Laula hållit ett långt och detaljrikt föredrag om renskötseln inom Helgelandsdistriktet. Hon talar redigt och klart, med väl afvägda, rent fascinerande handrörelser. Och man ser, att hennes ord ha rentaf hypnotisk inverkan på hennes stamfränder.

Reninspektören Nissen - norska statens främste tjänsteman bland lapparna - försö-

Fröken Ellen Lie, Fru Anna Löfvander-Jarwson och Elsa Laula-Rehnberg.

Fröken Astri Aasen i sin ateljé.

* Det bör på det skarpaste framhållas att Samefolkets ställning i Sverige är i många afseenden mycket bättre än i Norge. Förf:s anm.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 7.50	Helt år	Kr. 9.50
Halft år	3.90	Halft år	5.-
Kvartal	2.-	Kvartal	2.50
Månad	0.80	Månad	0.90

Iduns byrå och expedition, Stockholms. Mästersamuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10-4.	Kl. 9-5.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonsskottet: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11-1.	Kl. 9-5.
Verkst. direktören kl. 11-1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonsspris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utlandska annonser:	
30 öre efter text.	35 öre å textsida.	35 öre efter text.	40 öre å textsida.
20% förhöjning för särsk. begärd plats.		20% förhöjning för särsk. begärd plats.	

Gåtan.

Skiss af LINDA ÖBERG.

Fröken Astri Aasen.

ker bemöta henne med vetenskapliga argument. Men då blir det lif i henne och i lapparna:

"Alltid kommer ni med er vetenskap och er auktoritetsstro. Vi lappar, som lefva i fjällen och hos renen, vi tillerkännas ingen auktoritet i fråga om lappska förhållanden. Men ändå vet jag att jag talar sant. Eller gör jag ej? Säg du, Anders Olsen, som har dina flyttingsvägar på de områden som vi nu diskutera om!"

Och Anders Olsen, en svariskäggig lapp, som med yttersta möda talar norska, stiger upp, tar sig om hufvudet, ser sig förvirradt omkring och säger:

"Jo, du talar sant. Men inspektören säger att du ljugar. Så är det alltid. När vi tala sant säga myndigheterna att vi ljuga — de vilja göra oss till lögnare. Därför att de ljuga själfva..."

Han talar med synbar ansträngning — hans ansikte lyser blekt i den svarta ramen af tofvigt hår och skägg. Och så brister det ut en hel ström af bittra och förhastade ord på lappska — förbannelser öfver och hårda tillvitelser mot allt darohs släkte.

Det är som en naturrevolution. Lapparna sitta tysta och förskräckta — några af dem resa sig och gå...

Då smyger Elsa Laula fram till honom: "Se så, Anders Olsen, lugna dig!" Han liksom vaknar ur en dröm — mumlar några förvirrade ord — ser sig halft skamsen omkring: "Åh — förlåt — inte ondt menadt — inte — inte..."

Han sjunker ihop på bänken...

Eller en annan bild när Somby från Karasjok på underbart välklangande lappska uppfordrar myndigheterna att stifta lag mot renjufvar. En lång, ställig lapp i granna lysande kläder och i hållning liknande en indianhöfding.

Eller — den lille svenske lappstudenten Torkel Tomasson, som med sakkunskap och välfalighet framlägger lapplagens brister och nomadfolkets svårigheter på grund af denna lags felaktigheter.

Ja — det skulle bli många intressanta bilder — men utrymmet är tyvärr för knappt. Men apropos bilder kan jag ej undgå att nämna hursom den norska konstnärinnan Astri Aasen — känd äfven här i Sverige såsom en begåfvad tolkarinna särskildt af norska bondetyper — under lappmötet passat på att på duken fånga några af de intressantaste och mest framträdande typerna bland samemötets deltagare och deltagarinnor. Enligt hvad jag erfor är det hennes mening att en gång anordna en utställning af dessa i Stockholm — och Iduns läsekrets torde då få tillfälle att bättre än i dessa korta rader studera lapp typer från samemötet i Trondhjem 1917.

VALDEMAR LINDHOLM.

BOSPOREN GLITTRAR I SOLEN, DE HVITA husen och moskéernas kupoler glumma, och från de myllrande människofusendena stiger ett doft sorl, då och då genombrutet af en hvissling eller ett tungt fordons skrammel. Värmen är oerhördt tryckande, och jag ligger i min hvilstol, strängt sysselsatt med att göra absolut ingenting.

Jag funderar.

Och jag har orsak därtill!

Jag har med ett slag fått förklaring på ett problem, som sysselsatt mig i snart tjugo år.

Tjugo år för att vinna klarhet i något så enkelt, så obegripligt enkelt!

Hela mitt lif, alltsedan jag började tänka har varit ett rastlöst sökande efter ro och tillfredsställelse, men hvad jag än gjort, och hur jag än sökt inrätta mitt lif, har jag aldrig kunnat befria mig från det aggande och svidande missnöje, som värt i mig är ut och in.

Som fjortonårig sade jag mig: "Det är samvetet. Du slarvar med dina läxor, är olydig, ovänlig, öfverlagsen och egenkär, och Gud vill på detta sätt straffa dig." Ty på den tiden trodde jag på en personlig gud, på himmel och helvete, brottets straff och dygdens belöning. Och jag arbetade af uppriktigt hjerta på min egen förbättring, lärde mig att inte hamnas kamraternas han och orattvisor, att aldrig rattardiga mig inför beskyllningar och taga straff både för hvad jag gjort och inte gjort, i tanke, att jag därmed skulle vinna den irid, jag ästundade.

Och hvad jag läste sedan! Helgonlegender, martyrernas historia, medeltidssagor. Läste om Ansgarius och hans tidiga omvandelse, om Birgitta och hennes englasnyer, om Loyolas uppoffringar och själfspänning, och jag bedyrar att ingen af dem plagat sig af uppriktigare trosnit och mer meningslost och rorande dumt, än jag!

Men hvad hjälpte alltsammans? Icke det minsta! Min oro, i stället för att aftaga, växte till ångest, och då gjorde jag, som alla utvecklade människor, då de kopslagit med Vår herre och inte fått den ersättning, de väntat. Jag hatade, föraktade och gjorde narr af honom.

Därifrån var steget kort till att helt förneka honom, och eftersom jag gjorde allting grundligt, blef jag en af de mest öfvergifna och fanatiska ateister, som någonsin trampat ett skolgolf. Jag tror egenligen, att mina kamrater beundrade mig på samma gång de fasade för mig och för öfrigt inte begrepo ett dugg af mina många och långa afhandlingar. Hvilket förresten inte förvånar mig det minsta. I morse läste jag igenom en af dem och har vid trettiofem år ingen aning om hvad jag menat vid femton. I allt det ojämma och svärmiska svamlet kunde jag med möda leta reda på de få och små kornen af gyllene logik. Men ett förstår jag: de voro dikterade af samma rastlösa, brinnande, plågsamma sökande, som sedan alljämt varit mitt lufs mardröm, — en längtan, som blef till hat, då jag började inse min egen hjälplöshet och oförmåga att frigöra mig från hvad jag ännu vid sexton år benämnde mitt "straff".

Men så började ett nytt utvecklingsskede. Någon gaf mig Almqvists skrifter och öppnade därmed nya vidder för mig. Jag blef hastigt och lustigt öfvertygad om, att jag funnit lösningen på min gåta. Bort skulle jag från stadernas jäkt och buller, från alla osympatiska inflytanden och all oro, till den stora, kloka och tysta naturen. Där skulle jag icke mer känna mig hatfull och hjärtsjuk.

O! Den första månadens lycksalighet! Friheten, skogen, sjöarna, bergen, djuren! I alla väder, vare sig det regnade eller solen sken uppehöll jag mig utomhus hela dagen till långt in på natten och sof med alla fönster på vid gävel. Min hänförelse kände inga gränser, och med den fullkomliga brist på humor, som kännetecknar en svärmisk, lidelsefull och utvecklade flicka, skref jag högtärfvande hymner till naturen, som nu intagit den afsatte barndomsgudens plats. Hvilka hymner! Så rika på uppriktig känsla, men fattiga på förnuff och teknik, att jag i all min ensamhet rodnar öfver att vara deras upphof.

Ack! Fristen varade icke länge. Oron kom igen, och ehuru jag icke ville erkänna det ens för mig själf, plågades jag så bittert däraf, att jag till sist knappast förmådde bära min börd. Ingen hade haft mitt förtroende, ingen kunde hjälpa mig, hvarken skolkamraterna, far eller mor. Jag bar mina orsakslösa sorger ensam och blygdes att visa, att jag visst inte var så morsk, som jag syntes. När till sist den dag kom, då måttet var räddadt, och jag måste inse det hopplösa i att söka, det jag kallade samvetsfrid, sjönk jag i förtviflan lika oförnuftig, besinningslös och obehärskad, som min glädje förut varit, och efter att ha rasat och gråtit en hel förmiddag sprang jag till skogs och blef borta. Naturen hade bedragit mig, men jag ville dock dö hos den!!!!

Att jag skrämdes och besvärade mitt värdfolk, föll mig naturligtvis icke in...

Samma dag anlände en af mina föräldrars vänner enkom för att se till mig och fråga från far och mor, hvarför jag ej låtit höra af mig på fjorton dagar. Han tick nu det tvivelaktiga nöjet att vara med om skallgången efter mig, och när, efter ett helt dygn, hunger och rasla — skogen var lagom inbjudande om nätterna, då hvarje tuffa fick lif och hvarje snår dolde en skräck — till sist besegrade min förtviflan, och jag släpade mig ur mitt gomställe, frusen och rädd, var det honom, jag först motte på vägen. Han var tjugofyra år äldre än jag, och hans hår hade redan grånat, men hans ansikte var vackert och hans hållning ungdomlig. Allt detta hade jag ofta förut sett, men jag hade aldrig observerat det, om jag får uttrycka mig så.

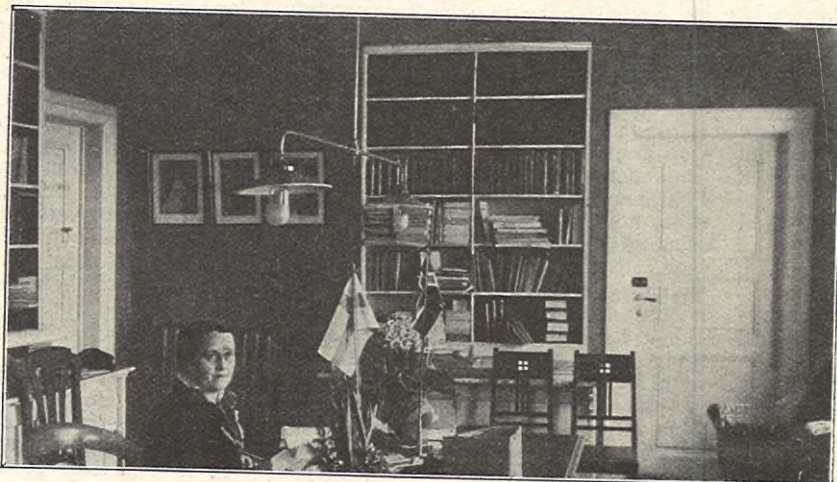
Den uppriktiga lättnad och glädje, han visade vid min åsyn, och än mer hans lugna sätt att utan en fråga eller förebräelse se till att jag blef lagd i min länge saknade säng och fick mat och värme i min arma kropp gjorde ett djupt intryck på mig.

Då jag efter lång sömn vaknade, satt han och läste i en lästol bredvid min säng. En lång stund betraktade jag hans lugna och vanliga ansikte och medan jag sag, kom en ny känsla otvungen mig: ett fullkomligt och rogfärdande förtroende. När han till sist lade undan boken, biktade jag mig som jag väl aldrig gjort ens i min djupaste ensamhet.

Han atröt mig ingen enda gång och skräffade icke åt mig, och det håller jag honom räknad för, men han förklarade att livets mening visst inte var att ständigt ha frid och ro. Man måste slå sig igenom tillvaron. Ingenting fick man till skänks och det käraste af allt miste man i regeln först. Han talade länge, och jag vill inte precis påstå, att hans lifssyn var optimistisk...! Föröfrigt lyssnade jag med ett halft öra, ty jag hade upptäckt, att klangen i hans röst kom någonting i mitt bröst att vibrera som strängen på en violin, och där de långa årens smärta och sorg, längtan, hat och förtviflan fräkt och brunnit, förnam jag en känsla, som ingenting hade gemensamt med dem, som heller icke liknade den gångna månadens frid, men som kom mig att lyssna till hans röst, se på honom, och slutligen tvang mig mildt, men oemotståndligt att sträcka ut min hand och vidröra hans.

Mina ögon måtte dessutom ha talat ett tydligt språk, ty han afbröt sig plötsligt och betraktade mig länge och forskande. När han kort därefter reste sig för att begifva sig till tåget, kysste han mig, en kyss som en far kunnat gifva sitt barn, ehuru jag då icke uppfattade den så. Mig uppfyllde denna kyss med fröjd och lycksalighet, och från den stunden ansåg jag mig som hans trolofvade.

Jag sade mig, att nu hade kärleken kommit in i mitt lif och med den förklaringen på alla mina sorger, förklaringen och upplösningen. Jag befraktade mitt ansikte i spegeln och inbillade mig, att dess uttryck var förändradt. Min kind, som han kysst, fick ingen annan kyssa, min hand, som han hållit, fick ingen vidröra, och jag tror att jag på det hela uppförde mig

På lappmötets byrå.

Ullgarn, Bomullsgarn och Lingarn

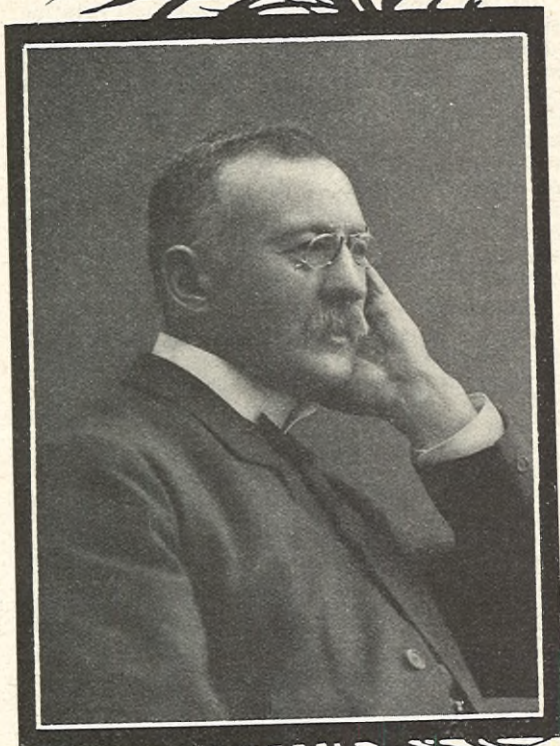
i sol- och tvättfärga färger till Konstvävnader och Handarbeten såväl i parti som minut hos

A.-B. C. O. Borgs Söners Fabriker LUND.

Mattor, Gardiner, Möbeltyger, Dräkttyger.

Konstnärligt verkningstulla mönster och färgsättningar. Prover sändas till påseende. Angiv noga vad som önskas.

Henstfliten, G:la Högskolan, Göteborg.

Otto Ehrngren.

HELT NYLIGEN AFLED EN I HUFVUDSTADEN och särskildt inom dess byggnadsvärld mycket bekant personlighet, ingenjör Otto Ehrngren, i en ålder af cirka 61 år.

Den bortgångne var född i Uppland och fick sin ingenjörutbildning vid Tekniska skolans byggyrskesskola. Hans verksamhet inom byggnadsfacket hade stor omfattning, hvilket ej utelöst att han äfven fann tid för en hel del kommunala uppdrag, som anförtröddes honom. Sålunda var ingenjör E. i åtskilliga år ledamot af Maria församlings kyrkoråd och fattigvårdsstyrelse samt af styrelsen för Maria sjukhus. Äfven tillhörde han styrelserna för stiftelsen Wilhelm Gowenii minne och Philipsenska skolan. I tidningsaktiebolaget Idun fungerade han som revisor alltitrån bolagets konstituerande.

Personligen var den så hastigt bortgångne en ytterst sympatisk och vänsäll man. Han sörjes närmast af maka, född Kolmodin, och barn, men hans talrika vänner skola ock uppriktigt sakna honom och bevara honom i lust och tacksamt minne.

så besynnerligt frånvarande, att mitt värdfolk började betrakta mig som konstant mindre vetande.

Jag skref till min "trolofvade" de mest enfaldiga och hängifna bref, och han besvarade dem lugnt och vänligt. För hvar gång, jag mottagit ett sådant brev, läste jag det, kysste och smekte det tills det liknade allt annat än ett brev. Och en dag blef min längtan mig för stark. Jag reste hem utan att omtala saken för någon, smög mig in i mitt hem, där far och mor sutto vid middagsbordet och med dem, det visste jag, min "trolofvade". Efter att ha tagit en lång omväg genom sängkammare och badrum — för att ingen skulle se mig — stod jag ändligen vid matsalsdörren och lyssnade till hans röst, som för mig var den vackraste i världen:

"Det är för galet alltsammans, men hvad skall jag göra?"

"Du handlar mycket klokt," sade min mor, "du har mer förstånd än både Henrik och jag."

"Men hvar skall det sluta?" inföll min far bekymrad. "Om nu barnet icke ändrar sig? Vid hennes ålder kan man fästa sig för hela lifvet."

Det föll mig inte in, att han talade om mig, ty jag kände mig fjärran från min barndom. Glömde att endast ett par veckor skilde mig därifrån.

"Du kan väl förstå," sade han åter, "att skulle tösen på allvar fästa sig vid en så gammal syndare som jag, blir min uppoffring, då jag gifter

nug, icke så förkrossande stor. Hon är en sällsynt blandning af jungfrulighet och varme, och om jag älskade henne, skulle jag inte ett ögonblick iverka — men jag är för gammal och har varit med för mycket, för att kunna besvara den känsla som vaknat hos henne, och som utsåg mig till sitt föremål, därför att jag råkade träffa henne i det psykologiska ögonblicket."

Jag lyssnade andlost i olidlig väntan, visste inte själf på hvad. Sa talade min mor:

"Om jag öfverlämnade min lilla flicka till dig, skulle jag aldrig oroas för henne. Just din erfarenhet i forening med din fina och kloka syn på tinget garanterar att hon ej blefve så olycklig med dig, som kanhanda med ett ungt brushuvud."

Jag hörde ej min "trolofvades" svar. Mina knän bleivo med ens för svaga att bära min kropp, väggarna vacklade och follo öfver mig, och jag skrek högt och vildt i förskräckelsen. Sedan kom gudskelot medvetelslöshet.

Det första jag lade märke till vid uppvaknandet var mina föräldrars oroliga ansikten, men jag såg förbi på honom, och då mina ögon mötte hans, välldes den länge uppdämda floden af längtan, ångest och hat in öfver mig, och jag stönade högt i smärta. Någoting brast och sjonk och förintades inom mig, och jag fick för första gången göra bekantskap med en känsla, som jag inte unnar ens min värsta ovän: lifsledan. Inte den lifsleda, som jämrar sig och önskar sig döden, så att hvem som helst kan höra och beklaga, som går omkring med bittra ord på läpparna och fragisk uppsyn. Om det varit så väl ändå, ty hvad som genast finner uttryck, finner lindring. Utan en lifsleda, som tillslöt min mun, beröfvade mig mina kroppskrafter och min friska hy, visade mig lifvet som den grymmaste meningslöshet och ointetgjorde hvarje hopp om en förändring.

Och han "talade förstånd" med mig! —

En hel eftermiddag resonerade han, så förnuftigt, vänligt och lugnt. Klargjorde för mig äktenskapets mening och mål, och de många faror som voro förknippade med en forening af två så olika element som han och jag. Jag skulle aldrig kunna trifvas med honom, som var så mycket äldre och mig så olika i smak och vanor! Medan han höll mina händer i sina beskref han för mig sin första kärlek — innan jag fanns till — lät mig få del af alla de andra — och de voro inte få — och sade mig i många olika exempel, hur splittrad och svag och föraktlig han var, jämförd med mig. Gifte han sig med mig blefve han säkert mycket lycklig, ty jag var på alla sätt tillbedjansvärd. Han smickrade och berömde mig, i den tron att detta skulle jämna vägen. Om det funnits en gnista fåfänga i mig, hade hans uträkning varit riktig, men jag var för ung att ens vara medveten om mig själf och äfven vid sexton år måtte jag haft klart för mig, att man i känslofrågor icke får ha fordringar.

Jag invände svagt, att jag ingenting begärde annat än att få lefva i hans närhet, och veta, att han åtminstone icke afskydde mig. Bara jag såg honom, hörde hans röst, kände den svaga rökluften i hans kläder, var jag ju lycklig. — Alldeles säkert menade jag, hvad jag sade. Nog för att jag blifvit undervisad om de äktenskapliga s. k. plikterna — ett genialiskt uttryck — om plikterna mot hem och barn, men dessa lärdomar hade fallit på hälleberget, ty jag var ännu icke mogen för dem. När han bemötte mig med, att jag mycket snart skulle begära mer än hans kamratskap, trodde jag honom icke. Visste blott med förkrossande säkerhet, att när han ej längre fanns i min närhet, blefve lifvet mig outhärdligt.

Om jag varit i hans ställe skulle jag handlat på annat sätt än han, och då hade det omedvetna, impulsiva barn, som förtroendefullt kastade sig till mina fötter, ej behöft genomgå, hvad jag genomgick. Han borde haft mer uppfattning af, att jag var på rätt stråt, ledd af en ofördärfvad och omulligt träffsäker instinkt. I hans ställe hade jag tagit barnet till mig utan att först binda henne i en dagligt nötande, till sist kanske olidlig samvaro med mig och mina olika åsikter och vanor. Låtit henne söka sig fram till lösningen på den gåta, hon bar inom sig, utan att vare sig hindra eller påskynda henne. Han var erfaren. Han var lugn. Bättre än någon annan hade han kunnat skydda och hjälpa mig och om min känsla för honom icke förändrades — nå, direkt olycklig kunde han väl inte bli med en hustru, som var både ung och vacker, och som älskade honom af hela sin själ.

Ack —! Han tillhörde en annan tid och hade, trots all sin finhet, en helt annan uppfattning af kärleken och äktenskapet. Den handling, med hvilken jag skulle löst konflikten, hade han tillbakavisat som ett brott mot min framtid. Han

Fru Vilma Moeller.

ETT SMARTSAMT DÖDSBUD HAR NÄTT I Stockholm bosatta släktingar till fru Vilma Moeller, född Carlström, som den 8 februari afled å ett militärsjukhus i Paris, 35 år gammal. Fru Moeller var sedan 1900 i äktenskap förenad med kommerserådet Emil Moeller, som nu jämte en ung dotter står närmast sörjande vid den för tidigt öppnade grafven.

Vilma Moeller dog som en soldat på sin post. Sedan förra året ägnade hon sig helt åt vården af sårade franska soldater och hennes uppoffrande verksamhet hade fått sin yttre utmärkelse, i det att hon nyligen dekorerats med franska förtjänstmedaljen och utnämnts till öfversköterska vid sitt sjukhus. Under en af sina inspektioner af de sjuka blef hon för kort tid sedan smittad af en icke känd sjukdom, som inom kort borttryckte henne. I hennes jordafärd deltog öfver 500 personer. Krigsministern hade sändt en representant och Röda Korset m. fl. sjukvårdsföreningar närvaro. En militär hedersvakt posterade vid bären.

föredrog, att tillbringa en hel eftermiddag med att bevisa, hur till alla delar illa vi passade ihop.

Till sist gjorde hvarje hans ord så ondt, att jag inte förmådde svara, och lefver jag, tills jag blir hundra år, glömmer jag aldrig den eftermiddagen. Jag kände mig, som om jag intagit ett dödligt gift och väntade i ångest på dödsströmmarna.

Men man dör inte så lätt. Mitt ansikte förändrades, min gestalt fick andra linjer. Jag vande mig småningom vid min oro, och det kunde gå långa tider, då jag knappt märkte, att jag icke var glad som andra ungdomar. Jag beslöt att njuta af lifvet så godt det gick och icke begära himmelrikets frid på jorden.

Några år förflyto, och jag började åter finna tillvaron tämligen draglig. Men så dogo far och mor, och jag stod vid tjugo års ålder ensam i den vida världen, med en ganska stor förmögenhet och hufvudet fullt af opraktiska drömmier. Sorgen och ensamheten gjorde med ens slut på det bekväma tillstånd af half resignation, hvori jag försjunkit, och samtidigt kände jag, att jag inte förmådde upptaga en ny strid med de onda andar som plågade mig.

Just då träffade jag en af mina vänner, en ung vetenskapsman, som fått i uppdrag att resa till Frankrike och Spanien för att studera de lärnningar af medeltida kultur, som ännu finnas kvar. I hans uppriktiga glädje öfver resan mängde sig vissheten om att han skulle sakna mig djupt, och

IDUNS KOKBOK

AF
ELISABETH ÖSTMAN.

är den bästa kokbok för det svenska hemmet. - - -
5:te upplagan nu utkommen.
Pris Kr. 5: 50 inb. - - -

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Prima Nysilfver

Praktkatalog gratis och franco.

Stockholm och Göteborg.

hans ord voro i sanning balsam för mitt svidande och ömhetstörstande hjärta. Jag ville bort och jag reste med honom. I femton månader flackade vi omkring, till dess min reskamrat återkallades till Sverige. Dit kunde jag icke följa honom mer.

Jag har ofta blifvit klandrad för hvad man kallat mina "oklara moraliska begrepp", och i synnerhet för denna resa fick jag utstå mycket obehag.

Handlade jag verkligen orätt? I så fall mot hvem? Lugn fick jag emellertid icke och lyckades till sist fundera ut orsaken: Jag mottog visserligen den uppriktigaste kärlek, men gaf ingen igen. Hade jag nu haft förstånd att forska vidare, skulle jag naturligtvis kommit gåtans lösning på spåren, men jag, som de flesta andra människor, såg inte skogen för bara träd... Den enkla frågan hvar för jag icke förmådde besvara den kärlek och tillgifvenhet, som bjöds mig, föll mig helt enkelt aldrig in.

Senast i förrgår stod jag på denna veranda, såg ut öfver det glittrande vattnet och konstaterade, att jag för andra gången i mitt lif tillkämpat mig en viss resignation. Jag var ungefär så glad däråt, som den, hvilken får välja lifstidsfängelse i stället för dödsstraff, och jag sade mig med bitterhet, att lifvet med dess oförskyllida lidanden var utan mening och döden en befrielse.

En oklanderlig medeltidsståndpunkt!

Dagen därpå — i går råkade jag i en af basarerna se en lång, välklädd turk — af den äkta gamla stammen med blå ögon — som på sydlandings vanliga sätt helt framt fixerade mig. Han hade ett vackert och förnämt ansikte, ehuru de spända näsvingarna och den grymma munnen inte talade om vekhet... Ett äkta turkiskt ansikte, intelligent och skoningslöst.

Mötet gjorde intet intryck på mig. Jag var van att bli observerad af de mörkhyade österlänningarna. Men då jag samma dag fick en inbjudan till österrikiske konsuln och där träffade min blåögde turk, började jag bli uppmärksam. I all synnerhet som ingen annan än konsuln och hans sekreterare infunno sig till middagen, och turken lade beslag på mig från första stunden. Han presenterades under ett helt vanligt borgarnamn, men så mycket hade jag sett af Turkiet, att jag inte ett ögonblick trodde detta vara hans verkliga. I all synnerhet som konsuln bemötte honom med en artighet han visst inte kostade på sig i onödan.

Vi dinerade på en halvmörk veranda med utsikt öfver det kvällsblå sundet och den ljusglittrande staden. Min nya bekantskap sade mig nästan genast, att han haft en svår dust med konsuln, som icke ansåg det förenligt med god ton att på detta brådstörtade sätt göra en dams bekantskap. Konsuln sysslade ytterst besvärad med några brödkulor och mumlade någonting obegripligt. Men icke kunde en kvinna känna sig sårad af en — hederlig mans beundran?

Jag bedyrade leende att jag visst inte kände mig sårad, och undrade hvad han ämnat säga i stället för hederlig.

I detsamma blef jag medveten om att denne österlänning hade ett säregnet inflytande på mig. När jag mötte hans lugna och dock befallande blick, iakttog det bestämda, nästan hårda uttrycket i hans ansikte fick jag en känsla af att denne man inte visste hvad ångest, rädsla, svidande missnöje och sorg ville säga. Jag delgaf honom mina tankar, och han skrattade:

— Tror ni, Madame, att jag aldrig rönt mothugg? Tvärtom! Motgången och jag ha hittills varit oskiljaktiga, och med aldrig svikande instinkt har den uppsökt min sårbaraste punkt. Mina fiender ha på hundra sätt sökt hindra mig att realisera mina planer. Jag har varit fattigare än den uslaste roddare, och det kändes, när man är uppfostrad i ett — ordentligt hem. I förra veckan, Madame, han sänkte rösten för att konsuln icke skulle höra, "undgick jag ett litet fint lönnmord", han skrattade belåtet, "genom att förekomma mördaren. En pålitlig karl måtte han ha varit, ty han hade fått sin sold i förskott — trehundra italienska lire! Dem tog jag... Detta, Madame, är ett exempel ur högen. Men jag fäster mig inte vid lifvets små förtrefligheter, ty jag vet, att jag är starkare än dem alla!"

Jag kunde icke svara. En plötslig, oerhörd och oväntad lättnad gjorde mig vr och matt. Utan att jag förstod, hur det gått till, hade jag befriats från min tunga, länge burna börd, och med lättheden kom svindel och svaghet. Blodet bultade i tinningar och hals och jag välsignade mörkret som skydde min brännande rodnad.

"Tror ni mig icke, Madame?" Hans leende sade mig att min åsikt inte var af någon egentlig vikt, ty han hade i alla fall rätt!

"Joo då!" fick jag fram med djup öfvertygelse, som kom honom att skrattande betrakta mig.

Bordet afdukades. Konsuln och hans sekreterare satte sig i andra ändan af verandan för att spela ett parti schack i fred, och jag och min kavaljer fortsatte vår konversation, som en stund rörde sig om helt alldagliga saker. Men den blåögde turkens inflytande öfver mig kom mig att omedvetet föra samtalen in på personligt inflytande i allmänhet, och fastän han påstod, att han aldrig ägnat detta fenomen någon uppmärksamhet, lockade han likväl ur mig min gåta och hade gifvit mig lösningen — allt inom tio minuter.

"Hur gammal är ni, Madame? Treffio? Jaså, treffiofem. Ni är en vacker kvinna med stark vilja, med djupa och starka känslor. Ni har fått en svår knäck i er ungdom, och af den smärtan har er känsla blifvit så skygg, att den ej mer vågat utsätta sig för nya misräkningar."

"Åh, ni vet inte hur jag verkligen sökt besvara den kärlek som gifvits mig..."

"Ni, ja. Det vill säga ert förstånd. Men hvad har det hjälpt? Er känsla har fått den svåra knäcken. ert förstånd vill reparera skadan genom att säga: "Försök att älska denne man!" Men när har förståndet styrt känslan? Aldrig, så länge en känsla varit djup och stark! Och det är rätt! Den djupa och starka känslan skall segra, ty den förstår mer än förståndet. — Till dess den en dag blir besegrad och ger vika för ett oemotståndligt inflytande, en vilja, som sveper bort den, som vinden de vissna löfven. Den man, som tvingar er att lifa på honom, som en kvinna måste för att älska, han skall lyfta bördan från edra skuldror. — Ni tillhör en emanciperad ras, men tro mig, hur emanciperade kvinnor än bli — och jag har studerat dem vid — i europeiska städer i många år — kunna de dock ej frigöra sig från sin primitivaste och vackraste kvinnlighet: Behovet att lifa på den, de älska, att känna sig svagare än han. — Ni är starkare än de flesta och därför har ni icke kunnat finna ro hos någon."

Mitt hjärta bultade hörbart och jag teg, förfärad undrande, hur mycket denne man visste om mig. För första gången i mitt lif blef jag rädd att erkänna mitt förflutna. Under en hel minut var det dödstyst omkring oss. De kulörta lyktorna hade slocknat, en efter en, och schackspelarna sutto vid ett par rykande vaxljus och stirrade under intensiv spänning på sina pjäser. Slutligen talade min kavaljer med sänkt röst.

"Hvad är det för män, ni träffat, som icke gjort er till sin hustru?" och han fnös föraktfullt.

"Ja g'kanske inte ville."

Han tog min ena hand i sin, lutade sig fram och betraktade mig undrande:

"Då måtte ni inte tänkt på, att ni måste ha en familj, som kan skydda er älderdom. Ni är ju redan en trettio års kvinna!"

"Det finns många, som vilja taga hand om mig!"

"Dumt prat!" sade han, "Ni skall gifta er och ha egna söner."

Han sade detta likgiltigt, nästan tillrättavisande, men då han i detsamma tänkte en cigarrett var hans oberördhet en nyans för stor. Den förrådde honom. Tändstickan flammade till och belyste hans ansikte, och jag uppfattade ögonblickligen både uttrycket däri och dess djupa blekhet.

Jag kunde hvarken tala eller se bort, och det kom för mig att precis så hade jag för länge sedan förlorat mig i betraktandet af en annan man, som också suttit bredvid mig och hållit min hand. Samma oändliga förtroende hade jag känt för honom. Ett ögonblick förvirrade mig minnena så, att jag knappast visste om jag var sexton eller trettiofem år. När det ändligen klarnade i mitt huvud, fann jag att jag alljämt betraktade mannen bredvid mig, och som för nitton år sedan, måtte min själ legat i blicken, ty turkens ansikte fick ett annat uttryck, han grep mina händer, böjde sig ned och tryckte sitt ansikte hårdt emot dem. — — —

Bosporen glittrar i solen, de hvita husen och moskéernas kupoler glimma, allt är sig likt från förr. Och dock är hela världen förändrad! Lifade jag inte på mitt goda minne och hade jag icke i denna stund hans lilla smala dolk i knät, skulle jag tro att min ro och lycka blott vore en dröm.

Hvarför, frågar jag mig, måste jag flacka omkring i femton år, från land till land för att till sist, i detta af uppror och strid, äfventyr och oro uppfyllda hörn af världen finna den inre friden? Den fullkomliga hvilan hos en annan och starkare? Hvarför kunde allt detta icke klarna för mig därhemma, innan jag nödgats genomleva de långa, meningslösa åren?

Jag klagar inte, jag endast undrar. Ty nu ha ju de årens sorger fått både mening och ro.

— — — — —

Fröken Axeline.

En blyertsskiss af HILDA DIXELIUS-BRETTNER.

(Forts. o. slut.)

XIII.

DE VORO TILLBAKA I UPPSALA I SLUTET af augusti.

Nu var det en dag i midten af oktober. Föreningen Frigifna fångars väl hade basar i Studentföreningens lokal. Den var dekorerad med flaggor och girlander, på en tribun i rött och gult spelade en liten orkester. Den bestod af studenter klädda som turkar i röda sammetsdräkter. Societetens damer stodo under rosgirlander af papper och sålde bakverk, konfektyrer och glace, där fanns tombola, fiskdamm och Fortunas hjul. Fröken Axeline tillhörde kommittén och var allestädes närvarande. Hon var klädd i storblommig sidenklänning i burgunderrött och hade en liten gul strutsplym i håret.

Mademoiselle gick omkring och sålde rosor. Det var hennes debut i societeten, och hon gjorde furore. Fröken Axeline fick motaga komplimenter och var öfverlycklig.

"Åh, herr landshöfding, ni är allför god," fröken Axeline gjorde sin graciösaste hofnigning, hon hade små blekröda rosor på kinderna — "ja, hon är mycket älsklig — en liten föräldralös flicka, som ödet förde i min väg, då jag var nere i Paris."

Mademoiselles rosenkorg fömdes gång på gång. Hon samlade in guldmynt och sedlar i sin väska.

"Var ödmjuk, mitt barn," hviskade fröken Axeline, då hon ett ögonblick blef ensam med henne, "tänk inte på något annat än att för hvarje ros du får sälja lättar du en släckars fånges hjärta."

Och mademoiselle såg upp med ett betagande uttryck i sina ögon.

"Oui, mademoiselle — jag tänker alltid på dem — Guds moder vare dem nådig."

Det var tablåer. Mademoiselle var våren. Applåderna ville aldrig taga slut. Ridån måste gå upp en mångfald gånger. Man tröttnade inte att se henne. Och fröken Axeline fick åter ta emot en störfloed af komplimenter — hon rodnade och neg, den lilla gula strutsplymen vajade som en segertrofé.

En ung professor kom fram och bad att bli presenterad för fröken Axeline. De talade en stund om skillnaden mellan falsk och sann humanism.

Då mademoiselle åter kom ned i salen, bad professorn fröken Axeline att bli föreställd för henne.

Basaren var slut kl. 10. Sedan hade kommitterade dans för de medverkande och några inbjudna. Den unge professorn öppnade balen med mademoiselle. Följande dag kom han på visit.

XIV.

Fröken Axeline simmade i ett haf af sällhet och ljusa förhoppningar. Det var uppenbart, att den unge professorn uppvaktade hennes unga protégée — hans allvarliga afsikter kunde inte sättas i tvifvelsmål.

Hvilken lyckligare lott kunde hon väl önska för henne. Den unge mannen hade en löffesrik bana framför sig, han var älskvärd, distingerad, af bästa familj. Och fröken Axeline skulle få behålla dem i staden, hon skulle kunna få se dem hvarje dag, kanske skulle hon få se små barn växa upp omkring dem.

Fröken Axeline grät i ensamheten af lycka.

Pellerins

Grädd- och Väst-Margarin

ersätta det finaste mejerismör.

Och hennes förhoppningar skulle nå sin fullbordan.

En förmiddag uppenbarade den unge professorn sig i hennes salong. Fröken Axelines hjärta klappade, då hon kom emot honom, de små blekröda rosorna hade sprungit fram på hennes kinder.

"Tag plats, herr professor, tag plats."

Men professorn föredrog att stående framföra sitt ärende. Den mattröda färgen kom och gick på fröken Axelines kinder, som om hon varit en ung flicka och saken gällt henne själf.

"Ack, herr professor, hvad skall jag svara — det är mig en stor ära — jag är viss, att ni skall göra henne lycklig." Fröken Axeline tryckte hans hand mellan sina medan hennes ögon lyste fuktiga.

Mademoiselle kallades in.

XV.

Förlofningen skulle hållas hemlig ännu några dagar. Mademoiselle skulle först presenteras i sin trolofvades hem i hufvudstaden. Blott den allra närmaste kretsen invigdes i hvad som förestod. Till denna hörde naturligtvis kandidat Gans. Han fick del af den stora tilldragelsen redan samma eftermiddag.

Det var fröken Axeline, som trippade fram och knackade på hans dörr. Och han var hemma. Han hade eljes varit mycket borta den sista tiden, ibland tre, fyra dagar i sträck. "Jag har kvistat hem till mor ett slag," sade han en gång. Ibland skylldes han på angelägenheter, som kallat honom till Stockholm. Allt detta var så olik honom, fröken Axeline hade dock varit alltför upptagen af annat för att ha tid att för mycket grubbla däröfver. Blott en sak var hon öfvertygad om, det var inte några kärleksgriller — hon tänkte på sina farhågor under sommaren. Fröken Axeline kunde inte tvifla på sin förmåga att förstå de ungas hjärtan. Gång på gång hade hon också gjort sina undersökningar af kandidat Gans hjärtedjup — om där möjligt kunde bo någon svaghet för den lilla fransyskan, men utslaget hade alltid blifvit det tydligast negativa.

Hon var också alldeles fri från några som helst farhågor i den vägen, då hon nu steg in i kandidat Gans rum för att meddela honom den stora nyheten.

"Ja, käre kandidat Gans — huru glada böra vi ej vara — hon har funnit sin lycka, det kära barnet — jag är viss därom — stanna hemma till téet i kväll, kandidaten — så få vi vara tillsammans alla tre — Ni har varit borta ifrån oss så mycket den sista tiden."

Nickande och strålände hade fröken Axeline fladdrat ut igen.

Men senare på aftonen knackade det åter lätt på kandidat Gans dörr. Det var mademoiselle — fröken Axeline var utgången.

Det var mörkt inne i rummet — mademoiselle hade stannat på tröskeln.

"Är ni här monsieur Gans?"

Hon fick intet svar, men en fändsticka ströks upp i mörkret, kandidat Gans fände lampan. Mademoiselle kom fram till honom, hon kom så tyst, hennes små fötter tycktes knappast snudda vid mattan.

"Monsieur Gans — ni är väl icke ond på mig?" hon stod och såg upp på honom, de mörka ögonen speglade all himmelens oskuld, "hvad jag sade i somras, att jag skulle gifta mig med er då ni blef präst — det var på skämt, monsieur Gans — på skämt."

"Ack, monsieur Gans — en präst skall nog inte gifta sig — Guds moder skall äga hans kärlek. Ni är väl icke ond på mig, monsieur

En blindfilantrop.

Direktör Alrik Lundberg 50 år.

DEN 20 FEBRUARI FYLLDE DIREKTÖR ALRIK LUNDBERG 50 år och kunde då se tillbaka på ett ovanligt verksamt och gagneligt lif. Det storslagna verk han som blindfilantrop utfört torde vara vida känt i vårt land. Under det kvartssekel han oaf-låtligt ägnat all sin kraft och allt sitt arbete åt främjande af de blindas intressen, har han äfven lyckats uppnå rent fenomenala resultat. Under denna tid har han nämligen insamlat inemot en miljon kr. och dessa medel ha på ett mångsidigt sätt användts till de blindas bästa. Så har genom deras tillkomst kunnat åvägbringas sjuk-kassa, verkstäder, materialdepå, maskinskrif-byrå och stenografikurser för blinda m. m. förutom de tusentals direkta penningunderstöd, som tilldelats behöfvande blinda. Allt detta är direktör Lundbergs verk. Därjämte åtniuter De Blindas Förening, i hvilken förening L. sedan lång tid tillbaka sitter som ordförande, numera statsunderstöd tack vare hans energiska verksamhet för saken, och på hans initiativ har äfven pensionsstyrelsen i dessa dagar tagit de blindas förhållanden under särskild pröfning i och för att möjligen bereda dem en förmånsställning inom pensionsväsendet.

Direktör Lundbergs verksamhet har således icke enbart varit till gagn för de blinda, utan den har på samma gång varit af allmännyttig natur, ty i samma mån som de blindas lefnadsvillkor förbättrats och deras människovärde höjts, i samma mån ha äfven fattigvårdens och kommunernas bördor lättats, ett förhållande, som är värdt särskildt beaktande.

Direktör Lundbergs vackra gärning har, naturligt nog, äfven tillvunnit sig offentligt erkännande. Så har han förordnats till Sveriges officiella representant vid flera abnorm- och blindkongresser i utlandet, kallades år 1902 till ordinarie ledamot af direktionen öfver Kungl. institutet och förskolan för blinda å Tomtebodan, är ledamot i styrelsen öfver Blindhemmet å Nynäs, tilldelades år 1904 vasaorden och 1914 medaljen "Illis quorum meruere labores".

Klart är att äfven de blinda själfva ofta och på mångahanda sätt betygat direktör L. sin stora tacksamhet för hans välsignelsebringande verksamhet. Deras senaste tacksamhetsgård består däri, att de genom sammanskjutande af helt små belopp bekostat en af konstnären Adolf Jonsson utförd, nu i brons gjuten byst af direktör Lundberg, hvilken byst affäcktes på hans 50-årsdag.

Gans? — Tack, ni är mycket god, gif mig er välsignelse."

Och det lilla mörka hufvudet böjdes mjukt mot hans skuldra.

XVI.

Efter några dagar lämnade kandidat Gans Uppsala. Hvad han höll på med läste han lika bra hemma, och hans mor var klen och kunde behöfva honom, förklarade han.

Fröken Axeline hade blifvit bestört. Hennes ögon hade med en mors lifliga oro i blicken följt honom, där han öfver salongen vaggade tillbaka in i sitt rum. Kunde det vara möjligt — kunde det vara möjligt, att hon ändå misstagit sig — att det ändå var så. Tanken gjorde hennes hjärta allt för ondt — den käre kandidat Gans — fröken Axeline skyndade bort och knackade på hans dörr.

Kandidat Gans gick redan och packade. Fröken Axeline bad att få vara honom behjälplig, och under det hon sorgfälligt lade samman Gansmors hemstickade grå ullstrumpor, sonderade hon åter så försiktigt som möjligt hans hjärtedjup, men hvarje hans svar på hennes med så mycken oro framförda små försälliga frågor lugnade henne. Ack, Gud ske lof för det — att hon kunde vara lugn — och fröken Axeline skickade med nötter och apelsiner till Gansmor och bad honom åter och åter vara välkommen tillbaka efter jul.

Men kandidat Gans kom aldrig tillbaka till Uppsala. Efter jul mottog fröken Axeline ett bref, däri han sade henne, att han beslutat sig för att slänga studierna och bli bonde. Därtill var han född och det passade han bäst till.

Det var ett svårt slag för fröken Axeline. Men nu förstod hon.

Hon repade sig blott så småningom. "Jag börjar bli gammal, Malvina," klagade hon. "Åh, fröken blir aldrig gammal." "Jo, jo, jag förstår dem inte längre — de ungas hjärtan — jag måste akta mig väl hädanefter."

Sedan är litet att tillägga.

Fröken Axeline lefde ännu många år. Hon och kandidat Gans förblevo vänner till det sista. Hvarje sommar kom hon dit upp. Kandidat Gans fortfor, alljämt ogift, att bruka sin gård. Hans händer blefvo grofva och valkiga och hans rygg böjd, han var en bonde bland bönder, men för fröken Axeline förblef han alltid kandidat Gans. De drucko kaffe tillsammans om sommarkvällarna under den stora linden på hans gård. Men hans fiol låg gömd och kom aldrig fram. Den hade han ej rört sedan han en gång spelat Schumanns Berceuse i det lilla huset vid Trädgårdsgatan.

Var tyst, var tyst, stör icke nattens frid!

VAR TYST, VAR TYST, STÖR ICKE NATTENS FRID,

väck icke ekot, som har gått till hvila.
Se, aftonstjärnan lyser hvit och blid
och månens strålar genom björken sila:
— Var tyst, var tyst! Snabbt dessa timmar ila.

En helig tystnad efter dagens larm —
Hvad ljuflig balsam för ett trötadt sinne!
Då domna kvalen uti prässad barm,
då söfves hvarje tungt och bittert minne
och det blir lugnt och svalkande därinne.

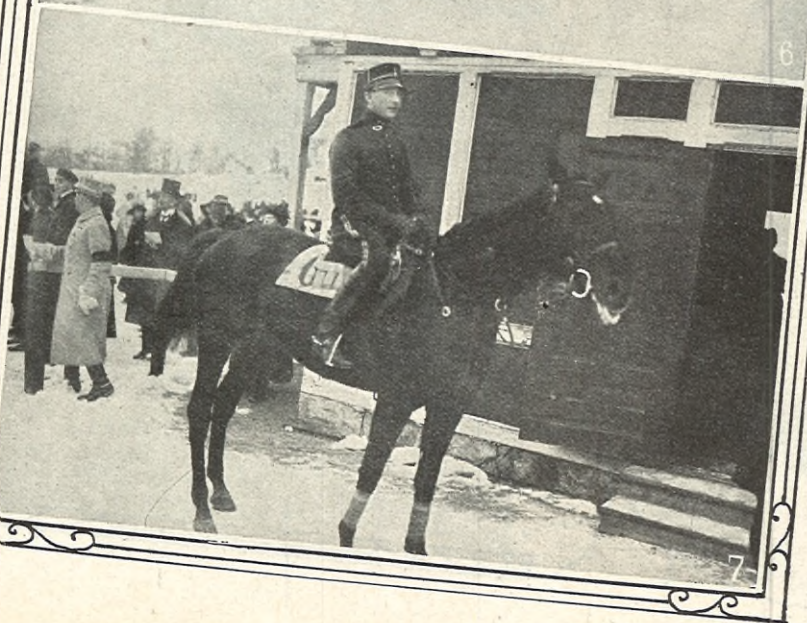
Knappt västerns purpur långsamt blånat har
förrn österns rosor redan börja glöda,
och allt hvad ljufligt natten till oss bar
förflyktigas för dagens bittra möda...
Var tyst, var tyst!... Ej nattens stillhet döda!
REINHOLD WINTER.

Nordiska spelen

1. Prinsessan Ingeborg och prins Harald af Danmark åse backläfplingarna vid Fiskartorpet. 2. C. Persson, Björov, segrare i fältskjutning på skidor. 3. Rektor Svedelius leder skolungdomens backläfplingar i lilla Fiskartorpsbacken. 4. Wahlgren, Djurholm, segrare i 60 km.-löpningen. 5. Frö-

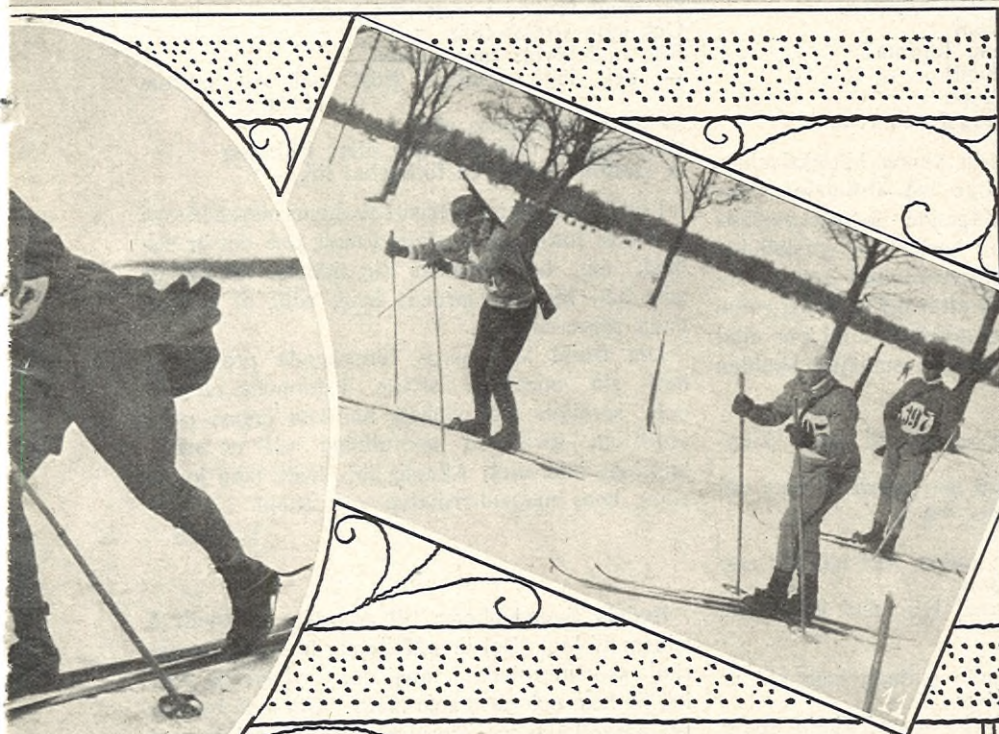
ken Selma Gustafsson, Säfsnäs, segrare i 10 km.-löpningen. 6. Norrmannen Lassen, segrare i backläfplingarna vid Fiskartorpet. 7. Fröken Alva Nystrom, Boden, segrare i nationella propagandatäflingen för damer. — 1-4, 6, 7, Holmén & Wallberg foto. 5. O. Ellqvist foto.

1. Löjtnant Olsson, segraren i Nordiska spelens prishoppning, mottager sitt pris af kronprinsen. 2. Nordiska spelens slädparti passerar Valhallavägen. 3. Ledarne af jaktpartiet. 4. Segraren i Nordiska spelens steeplechase, löjtnant A. Stjernswärd, emottager af general Munch H. M. Konungens hederspris. 5. Lunch under fältskjutningarna vid Tureberg. 6. Kronprinsessans bandyklubb i aktion. 7. Löjtnant Mohlin, vinnare i andra loppet vid kapplöpningarna å Lindarängen. 8. Start vid nationella propa-

gandalöpningen för flickor. 9. Fröken Astrid Bäckström, Djursholm, segrare i propagandatäflingen för flickskoleungdom. 10. Fältskjutning. 11. Patrullen i skjuttäfling på skidor startar. 12. En utfärd med isbrytaren. Resultatet af pimpelfisket: ett par gäddor. 13. Nationella budkafletäflingen, första man H. Johanson, Umeå, åker in till kontrollstationen i Enköping. 14. Ett svårt pass. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 14, Holmén & Wallberg foto. 7, 12, O. Norberg foto.

EN PRINS SOM SKRIFVER VERS ÄR INTE någonting vidare märkvärdigt, ty hvarför skulle prinsar vara mindre utsatta för denna lyriska vattusot än andra dödliga, eftersom knappast en på tio af skrifkunnig ungdom brukar gå fri från åkomman. Men en furste med sant poetisk begåfning uppenbarar sig mera sällan. Prins Wilhelm har emellertid i sin diktsamling *Släckta fyrar* framträdit som skald och därtill som en ganska själfständig sådan.

Ett af behagen hos hans dikter är deras friska, naturliga hållning. Tonerna strömma ur ett ungt sångarbröst, som redan hunnit pröfva åtskilligt af lifvets smärta, men också njutit dess glädje och skönhet i fulla drag. Hafvet har inspirerat skalden till åtskilliga både klangfulla och humoristiska strofer, och inför fosterlandet, hembygden får hans lyra en timbre af vekhet och värme, medan de dikter, hvari hans innersta jag kommer till uttryck, äga ett okonstladt allvar och ett djup, som till fullo bekräftar äktheten af hans begåfning. I det poem, som gifvit boken dess namn, möter en själfkaraktäristik, hvilken står i direkt öfverensstämmelse med diktsamlingens grundton: käckheten, allvaret och sträfvandet att stå på egna fötter.

Famlande jag styr i natten
öfver bläcksvart, oljigt vatten
mot en okänd strand,
Tungt är sinnet, tanken yrar —
släckta fyrar, släckta fyrar
i min längtans land.

— — —
Ensam vill jag stå mot ödet,
trotsigt vräka undan stödet
af en samtids bud.
Fåfängt varningsropen kalla —
ensam vill jag slåss och falla,
ensam med min gud.

Allt som går i lånta fjädrar,
allt, som klingar falskt, förnedrar
och med lögnen far.
Djupast ned i det förtegnas
växer tyst men starkt det egna,
det, som värde har.

En pessimism utan det koketteri med smärtan,
som unga skaldar mycket sällan uraktlåta att
gripa till, gör sig gällande i "Mörka tankar!"

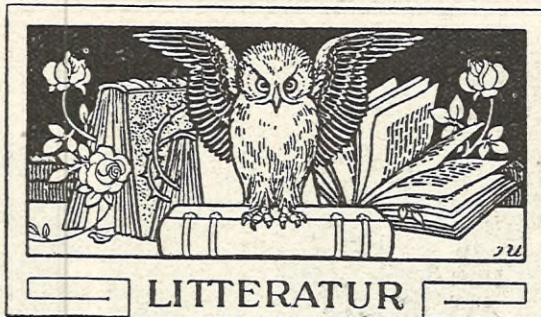
Ack, fänns i lifvet blott en enda gnista
af verklig lycka bland de andra många,
som glänsa falska — och vi kunde fånga
dess varma glans att lysa i de långa
och mörka timmarna, när molnen brista.

— — —
Vi böjas ned som vassens spröda vippor,
när seltmängd kåre bryter vikens spegel.
Hur hårdt vi luftas må i lifvets degel,
vår ferkost krossas dock med rifna segel
till spillror emot ödets mörka klippor.

Diktens allmängiltighet utesluter icke att en
personlig ton klingar ur dessa strofer.

Prins Wilhelms dikter ha uppenbarat sig som
böljebros och saltstänk ute från det fria hafvet
— där finns fräsande blåa vågor i darrande sol-
glans, men där finns också djupa skuggor, tvära,
hårda vindkast, och stora brottsjår, alldeles som
i ett människosinne. Det är också en människa
i glädje och sorg, som talar ur boken.

En diktsamling af annat kynne, men äfven den
född af varmt pulserande blod är Fredrik
Vetterlunds *Skuggornas sal* — en skir
och känsloförräm sångcykel, som har den sor-
dinerade violinens klang. Barndoms- och ung-
domsminnena bilda här i väsentlig grad den fond,
ur hvilken skalden hämtar sin ingifvelse. I en
smidig och smekande form, där hvarje ord, hvarje
bild präglas af hög vitter kultur, besjunges ung-
domsvänskapen, den sextonårige gossens hem-
liga svärmeri för backfisken, vandringar i natu-
ren och i den lilla kuststaden med en sommar-
söndags glans öfver fäppor och hus. Den rena-
ste känsla talar ur dessa strofer, där aldrig en
stickande kulör eller ett starkt skrällande ord får
finnas. Är läsaren uppmärksam erfar han emel-
lertid att under den omsorgsfullt afstuderade språk-
skruden lefva starka makter af lidelser och

drömmar. I en dikt som "Återsyn" smyger sig en
dissonans i lyran:

Ha åren glidit förbi din dörr?
Dina ögons bäge är ljuf som förr.
Din kind har gratiens rundning än
och gången känner jag, ack, igen.

Men din mun har krökt sig ironiskt kallt
och din blick ser främmande bort öfver allt.
Din dag, hur gick den. Jag vet ej mer,
och blott en tom horisont jag ser.

Men dessemellan förmäler sig med minnet af
ett lifvligt förflutet en hoppfull syn på det närva-
rande:

... Än skola åren rinna,
somrarna flykta igen,
Kanske det snart skall skymma,
endaste ungdomsvän!
Träffas vi mer som fordom?
Än är det ej för sent!
Vinterkvällarnes lampa
lyser dock äfven lugnt och rent.

Den åtrådda men aldrig vunna kärlekslyckan,
inför hvilket vemodiga öde två älskande resig-
nera, har funnit en betagande poetisk gestalt-
ning i dikten "Han till henne", en gestaltning
hvari lifvets makter balanseras mot och öfver-
vinnas af ett själens begär efter det oföddas eviga
ro. Jag kan ej neka mig nöjet att i ett par citat
belysa med hvilken känslans subtilitet skalden
behandlar motivet:

Du plötsligt älskade, jag vet det, vi skola skiljas
du och jag,
så smärtsamt kär, som du mig blifvit — men det
är hård orubblig lag.

— — —
Vårt lilla barn skall icke födas, fast när jag såg
din smärta kropp,
mitt blod förnam att barnet lyfte mot lifvet sina
ögon opp.

— — —
Men detta barn, som skulle springa som eld ur
heta askmoln två
— att kastas hit till lifvets oro vi skola spara
det ändå.

Den lilla skuggan där som ville igenom oss till
ljuset, ack,
skall själf förstå hvad vi försaka och hviska
far och mor sitt tack.

Och ej i fränsad skall den sträcka sig mer mot
det, som ingen vet,
men sjunka utan spår tillbaka till stilla, ofödd
evighet.

Detta är visserligen lifsbejakandets polära
motsats, men lika fullt står den då och då fram-
trädande pessimismen i Skuggornas sal på ett
hemlighetfullt sätt i kontakt med tillvarons på
djupet porlande friska källådror.

Diktarens vandring bland sina minnen har ut-
löst sig i en skärt tonande lofsång till de värden
af vänskap, studieåndakt, erotiskt svärmeri och
naturhänförelse, som formade hans ungdomslifs
saga. Och i den dikt hvarmed samlingen afslut-
as, "En allvarsam visa om lifvet", stiger bakom
det närvarandes mörker och intighet en anin-
gens och hoppets vackra rodnad. Det är också
den som bygger en lysande väg genom Skug-
gornas sal.

Inför Bertil Malmbergs diktsamling *At-
lantis* får läsaren stundom en förnimmelse som
om han oinge i ett grekiskt tempels pelarkolon-
nader. Det skimrar af pentelisk marmor, Anol-
lon och muserna skrida fram genom tempelhal-

larna och luften skälfver af musik från khitarans
strängar.

Bertil Malmbergs strofbildande konst är på en
gång modern och präglad af ett förflutet sångar-
skedes klassiskt uthamrade språk. Hans dyrkan
af själfva ordets musik har gjort honom till en
lyrisk virtuos, som med ett aldrig svikande raffi-
nemang får svenskan att klinga i breda polyfona
tongångar. Liksom Edvard Bäckström på sin
tid i dikten "Vackert språk" bekände sin kärlek
till modersmålet, förklarar Bertil Malmberg i dik-
ten "Orden":

— Jag vill skuggans smärta lida
utan hopp på denna jord,
blott i dröjen vid min sida,
undersköna ord!
Än, fast orons eld mig bränner,
jag begär ej mer.
jag bekänner
att jag fruktar, att jag hatar, att jag
älskar er.

Men Atlantis skulle icke vara så fylld af stark
och lefvande poesi som den är, om samlingen
vore byggd enbart på retoriska finesser. Det
väsentliga i dessa dikter är den med sanna ton-
fall uttryckta smärtan öfver det sjunkna Atlantis,
det betyder här släktets andliga misär.

Vårt sekels armod! — Hur vi sjunka alla,
för evigt fångna i materiens band!
Och inga strålar falla
från andelivets morgonland
— nej, inga strålars tröst och inga cittrors
hälsning

förlufva fårevägens strid,
och fåfängt, fåfängt ropar efter frälsning
ur stoffets marter en förkastad tid.

I dikt efter dikt återfinnes skaldens mörka lifssyn
den drar förbi som en fuga i moll, och det är en-
dast, när han drömmer sig tillbaka till Hellas,
som han förgäter jordens kval, söfd af diktens
unga silfverstämma.

Om Bertil Malmbergs föregående produktion
haft sin egentliga styrka i formens elegans
och språkets rika väljud, har han denna gång
visat en fördjupad uppfattning och en större
känslans intensitet; Atlantis är, skulle man kunna
säga, hans mogenhetsbetyg som skald.

E. H-N.

Hedvig Svendenborg: Ulfvegården: Norstedt &
söners förlag. Det är påfallande hvad den sven-
ska skönlitteraturen använder svenskens kär-
lek till hem och gård som motiv. Om man byggde
sin uppfattning på litteraturen allena, måste man
tro, att vi med religiös kärlek hängde fast vid jor-
den, och att traditionen hade oss helt i sin makt.
Endast en flyktig blick öfver tidningarnas annons-
spalter med salubjudna landegendomar veder-
lägger ju denna uppfattning. En fanflykt från jor-
den af de gamla herrgårdssläktarna är hvad vi be-
vitnat.

Det är kanske något slags trots, som kommer
Hedvig Svendenborg att behandla det populära
motiv på sidan om all verklighet. Släkten Ulfve-
clou håller fast vid Ulfvegården och ägnar den
en offervillig dyrkan, som uppenbarar en fullstän-
digt animistisk föreställningsvärld, obesmittad af
en mer än tusenårig kristendom. Gården har en
själ — en aristokratisk själ — en vilja och en åsikt,
den styr släktens öden och utfalar sig genom var-
sel. Författarinnan själf står under gårdens för-
trollning och har förstått att breda en viss hem-
lighetsfull stämning öfver skådeplatsen för roma-
nen. Men trots detta har läsaren en stark förnim-
melse af att författarinnan endast är sommarnöjes-
gäst på gården. Dess eget lif, med arbete, sådd,
växt och skörd har inte kommit med i boken, ej
heller ser man dem, som göra arbetet på fälten, i
ladugård och stall, väfkammare och kök. Gårdens
öde beror inte på hur Ulfveclouarna sköta den,
inte på goda och dåliga år. Det beror på utgå-
ngen af de spännande följetongsintriger, hvari går-
dens ättlingar inveckla sig. Gården är insatsen i

spelet de spela. En ättling i rakt nedstigande led har saknats. Han uppenbarar sig, sjuttonårig, men är icke legitim. Hans far legitimerar honom genom giftermål med modern, fröken Katja Ulfvelou, som har alla en romanhjärtinnas agremanger. Men först måste fadern skilja sig från sin älskade hustru, själ af hans själ. Han gör det för gårdens skull, och återfår henne i bokens slut till belöning.

Genom sitt grepp på ämnet och sitt offer åt följetongssmaken har författarinnan placerat sin bok inom en enklare litteraturgenre. Med detta konstateradt medges gärna att den är en angenäm förströelseläsning.

E. W.

Hur skrifer man en film?

OM DET ÄR SANT, ATT HALFVA MÄNSKLIGHETEN försöker sig som filmförfattare och den andra hälften är habituéeer på biofärnerna, då bör Jens Lochers bok *Hur skrifer man en film*, som i dagarna ukommit hos Hugo Geber, vara synnerligen välkommen. Boken är öfversatt från danskan af Harald Hansen och försedd med ett synnerligen läsvärdt förord af biografcensor Gustaf Berg, som ger några värdefulla råd angående svenska biograförhållanden. Den lilla boken vill vara en vägledning för den presumtive filmförfattaren, men kan äfven tjäna som orientering för den som är nyfiken att få veta hur det går till att skapa en film. Till vägledning meddelas tre filmmanuskript, det första, "Revolutionsbröllop", är en verkligt förskklassig produkt af filmdramatik, men de båda andra ha mindre värde. "Kvinnor", det tredje af filmmanuskripten tycks snarast ha tagits med för att verka afskräckande. Det uppfyller åtminstone icke de fordringar på logik, som förf. uppställt bland gyllene regler för filmskribenter.

Med revolvern som skydd.

FRÅGAN OM DE ENSAMBOENDE LÄRARINNORNA på landsbygden har blifvit aktuell genom det fasanfulla dåd, som gått genom pressen under namnet Nöbbeledramat. Statsmakterna ha uppkallats till handling genom en stark opinion från hela landet. Bland de förslag som framkommit att åvägabrinda ett skydd för de ensamboende lärarinnorna har också föreslagits att de skulle beväpnas. Ett godt vapen ger trygghet, säger man. Följande lilla inlägg i skönlitterär form, härrörande från en lärarinna, som själf pröfvat ensamheten i ödebygd, är afsedt att vara en kritik öfver detta förslag. Ett vapen är icke nog, säger förf., det hjälper icke mot ensamhetskänslan, gif dem människors närhet, som skänker trygghet!

HOSTSTORMEN RASADE ÖFVER nejden. Det susade och brusade i den stora öde skogen, det knakade och brakade, det gnällde och pep i hvarje fog af det gamla skolhuset, regnet piskade fönsterrutorna, dörren till vedboden hade ryckts upp af en vindil och slängde af och an på sina rostiga gångjärn i den skarpa blåsten, allt var mörker, fasa och förödelse den natten.

Klockan var öfver elfva på kvällen, men från ett fönster i det ensliga skolhuset lyste ännu ljus. Därinne satt Margit, den unga lärarinnan, ännu lutad öfver ett berg af skrifböcker. Man kunde se, att hon var trött och utarbetad. Skuggorna föllo skarpa öfver de bleka, tunna kinder, som blott ett par år förut ägt de tjugo årens friska rundning och skära mjuka hull. Ögonen stirrade stora och tårlosa med feberaktigt glans ut i den mörka skräckfyllda höstnatten. Inte ett spår fanns kvar i dem af ungdomens ljusa solskensdröm, bara en tung hopplös resignation. Men detta hade ingen fäst

sig vid. Det var ju så vanligt att lärarinnor blefvo bleka, magra och hopplösa, när de bott där i skogen en tid. Man tyckte bara det var naturligt, att det gick Margit som alla de andra. Därför var det heller ingen enda, som försökte tänka sig in i orsaken. Det var ingen, som förstod hur det är, när man är uppväxt därhemma i kärlek och lycka och så med ens kastas ut i ensamhet och skogsdunkel. Det var ingen, som anade, hur barnet inne i människohjärtat längtar efter lycka och sol därute i ensamheten, hur det får hungra ihjäl och förtvina när det kastas ut i en värld, som det minst af allt är danadt för. Det var inte af elakhet Margit lämnats ensam kväll efter kväll hela de långa terminerna i skolan därute i skogen. Det var bara därför, att man inte tänkte. Folk tänker så litet i allmänhet, och man hade så mycket annat att göra. Därför blef det stor undran, när hon begärde skydd åt sig i ensamheten. Visst var det ju sant, att skolan låg nära en fjärdingsväg från Ödeby, den närmaste gården, och att den var byggd alldeles utmed landsvägen. Men trakten var fredlig, det fanns inte något löst folk, och man hade aldrig hört, att det hänt några rysligheter där i bygden. Fruntimmer få ju lite konstiga idéer ibland, och man bör inte räkna för noga med dem, men eftersom Margit i alla fall var en bra lärarinna beslöt det, att man skulle anskaffa en revolver med ammunition åt henne, för att hon inte skulle bli för ledsen. Nog hade kanske Margit tänkt sig en annan utväg, men hon kunde vara glad öfver att något öjordes och ett godt vapen skänker alltid en viss trygghet.

Det förstod inte skolrådet i den stunden och inte Margit heller, att det inte är kulor och krut, inte dubbeldörrar, inte fönsterluckor eller taggtrådsstängsel, inte telefon eller ringledning ett ensamt kvinnobarn behöver utan lifslevande människor, som man kan se, höra och tala med. Det är inte tjuvar och andra brottslingar, som äro det allra förfärligaste, nej, det är ensamheten, denna ändlösa, orosfyllda ensamhet med hvarje nerv på spänn och tusen inbillade eller verkliga faror inom räckhåll. I ensamheten komma tankarna, man vet inte hvarifrån. En gren som faller, en vindil i skorstenen, en råtta på vinden äro tillräckliga medel att föriaga sömnen ur ett blvningt hufvud och pressa fram ångestsveit på en blek, iskall panna. Allt detta och mycket, mycket mera hade Margit fått erfara under det år, hon hvarje kväll somnat i en laddad revolvers hägn. Hennes nervsystem hade betänkligt lidit skada, den minsta knäpp var för henne en orsak till onämbar fasa och förskräckelse. Hon kände, att i längden skulle hon inte hålla ut. Kanske skulle hon så sakta glida in i vansinnets dunkla barmhäftiga natt, som så många andra före henne.

Nu satt hon och fingrade på revolvern. Den var väl laddad? — Ja, det var den. — Hennes hufvud värkte och raderna i böckerna rördes ihop för de trötta ögonen, men ändå satt hon kvar. På flera nätter hade hon ej sofvit ordentligt. Störmen hade hållit henne vaken. Hon var rädd för att lägga sig, rädd för att släcka lampan. Därför satt hon uppe ännu, fast det var midnatt.

Plötsligt ryckte hon till. En vagn hade stannat ute på vägen och några karlar ropade högt till hvarandra, så bultade det på dörren. Margit rörde sig ej, men hennes fingrar grepo om revolvern, så att knogarna hvitnade. Bultningarna blefvo allt häftigare. Det var, som om man velat spränga dörren. Så tystnade de för att strax fortsätta på fönstret. Först efter en lång stund hade hon hämtat sig så pass, att hon kunde fråga, hvad som var på färde. En röst med främmande uttal frågade då, om det var Ödeby gård, och då Margit besva-

rat den frågan nekande undrade samma röst, om det var långt dit. Margit visste att skolbarnen samma dag mött ett taffarfölje en bit från skolan. Inga andra än sådant folk kunde väl vara ute en sådan förfärlig kväll som denna. Därför ljög hon med hjärtat uppe i halsgropen: "Det är helt nära dit, bara en liten, liten bit framåt vägen". Så hörde hon karlarna växla några ord och därefter hur vagnen sakta rörde sig framåt på den regnblöta vägen.

Nu fanns det ingen möjlighet att kunna somna. Timme efter timme satt hon uppe med revolvern i handen, stirrade ut i den svarta natten och lyddes efter minsta ljud, men allt var tyst. Det blef allt kallare i rummet frampå natten, men det kände hon inte. Omsider kom dock sömnen. Det bleka barnahufvudet sjönk ned på skrifböckerna för en stund. Men snart vaknade hon i häftiga frossbrytningar. Hon kröp ner i sängen, påklädd som hon var och höljde öfver sig filtar, täcken och kläder, men kölden blef kvar. Hon försökte gå upp och elda, men de kalla lemmarna nekade att göra tjänst. Äntligen dagades det dock. Regnet hade upphört, solen sken. Snart kommo barnen. Med möda kunde hon stappa in i skolsalen och skicka hem dem. Sen läste hon dörren, tog nyckeln med in i rummet och kröp ner i sin kalla bädd.

Skörden hade varit sen det året. Många hade säd ute ännu. När det nu blef en dags torkväder, löste man kärvarna och bredde ut dem på marken, för att fortare få dem torra. Därför hade folk mycket bråttom den dagen barnen kommo hem och berättade, att lärarinnan var sjuk, och därför hade ingen tid att gå till henne. Kom någon gång en orolig tanke slop man bort den med det att någon annan nog gått dit. Därför kom det sig, att Margit fick lyssna förgäfvos hela den långa dagen efter vänliga steg ute på sandgården. Därför kom det sig, att hon fick ligga ensam i våldaste feber utan en dryck vatten ens. Därför kom det sig att ingen hörde, hur hon i yrseln grät och kved efter mor, mor som var så många, många mil borta från sin flicka och inte visste att hon var sjuk, inte kunde hjälpa henne med det minsta. Men hade någon hört den stilla jämmern, de dofva snyftningarna, så skulle han burit dem allesammans ut öfver hela Sveriges land, och sedan skulle aldrig mera ett ensamt kvinnobarn behöft våndas i ångest och feberkamp i något ensligt gammalt skolhus, ty då skulle inga sådana skolhus mera funnits till.

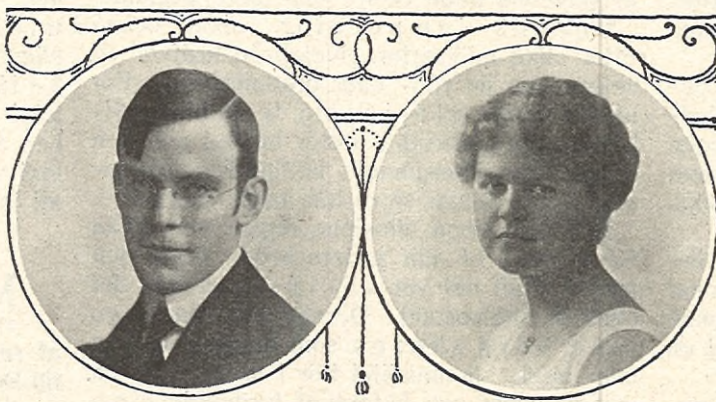
Men nu var det ingen som hörde. Först i skymningen tittade en bondkvinna in, men hon hade inte tid att stanna, och Margit ägde inte nog krafter och mod att bedja henne bli kvar öfver natten. När hon därför eldat en brasa och värmf litet vatten gick hon, och Margit var ensam igen, hade åter samma fruktansvärda tystnad omkring sig som förut. Timmarna kröpo fram. Oljan i lampen hade tagit slut och hon låg i mörkret. Ibland famlade hon efter revolvern, den låg laddad på stolen bredvid henne, likt ett hån öfver hennes stora hjälplöshet. Hon visste inte hur många timmar, som gått, då hon hörde en svag knäckning på rutan och en välkänd röst frågade: "Lefver du, Margit?" Det var Gunborg Gren. Margit sköt upp fönstret på glänt och kastade ut nyckeln. Snart var Gunborg inne och hade fyllt på olja i lampen, tändt en brasa i kakelugnen och satt på vällingrytan ute i köket. Det syntes att hennes händer voro vana vid att utföra kärleksverk, de voro så mjuka och moderliga, ögonen strålade så bruna och varma och gången var tyst och lätt. För Margit var det som en saga och en dröm. Det var nästan för luflikt för att kunna vara sant. Hon låg tyst och såg på fylls värmen började verka och ögonlocken slötos i djup välgörande sömn. Men ännu i drömmen hviskade hon: Revolvern... ja, ja, jag skall väl lita på den... lita... lita... hui! mörkret...! Mer kunde inte Gunborg uppfatta af de orediga orden; hon ryste då hon tog den lilla fingesten från stolen och lade undan den. Så strök hon sakta bort svettpärlorna från Margits heta panna och kysste de smala hvita händerna, som famlade på täcket.

MARTA SVENSSON.

IDUNS FRÅGOR.

De läsare, som insända frågor till Idun, anmodas vänligen att bifoga sin adress, som naturligtvis icke offentliggöres, då däriigenom den ofta påkallade personliga kontakten mellan frågande och svarande betydligt underlättas.

Ett societetsbröllop.

Louise von Krusenstierna, född Lagerbring, och Adolf von Krusenstierna.

HEMBAKT BRÖD. —

FÖR IDUN AF
GERTRUD NORDEN.

HITTILLS HA VI VAL, ÄTMINSTONE DE flesta af oss, köpt vårt färdigt hos bagaren. Så gjorde många af oss som bo i stad, före brödkortsystemet och däri gjorde vi orätt. Ty utom det att bagarebrödet ställer sig betydligt dyrare, är det inte heller så godt. Jag har åtminstone aldrig hört talas om någon, som inte visat sig sätta särskildt stort värde på godt, hembakt bröd. Är det icke då underligt, att hembakt bröd är — eller hittills varit, ty i dessa tider är det ju många trögheter och vanemurar som brytas ned — så jämförelsevis sällsynt?

Kanske icke så underligt ändå. Ty det är många försåt, som lura på husmodern, när hon skall till att baka, och gör hon ett litet missgrepp, så blir brödet kanske degigt eller tungt eller, värst af allt, surt.

Jag tyckte alltid, att min mor passade sin bröddegen som man vakar öfver ett spädt barn. Den fick icke vara för kall och inte för varm och, för guds skull, man fick inte låta den komma i drag! Det var alla möjliga försiktighetsmått att iakttaga, men hvar för man skulle göra si och inte så var det svårare att komma underfund med. Ty "då jäser den inte" eller "då jäser den för hastigt" var ju i och för sig knappast förklaring nog.

Emellertid är mysteriet tämligen enkelt för den som vill sätta sig in i det.

Jästens inverkan på degen beror på en liten organism, som växer och förökar sig blott vid en gifven temperatur (24—35 grader Celsius). Sjunker temperaturen ned under 24 grader, så gå jästsvamparna s. a. s. i ide, och återtaga icke sin livsverksamhet, förr än de få det varmt igen. Stiger temperaturen åter öfver 35 grader, så dödas de, hvilket våra mormödrar brukade uttrycka med "jästen brinner ut".

När man därför gör sitt bröd, så får hvarken mjölet eller mjölken eller skålen vara kalla. Icke heller får man begagna mjölk — eller vatten — som är mer än ljum för sin deg, eller ställa degen att jäsa på alltför varm plats, vid spisen eller i den heta kakelugnsnichen.

Som jästsvamparne i likhet med alla andra levande varelser behöfva näring och vatten och luft för att växa, så måste vi se till, att vi äfven i dessa afseenden på bästa möjliga sätt tillgodose deras livsbelingelser. Ty endast under förutsättning af att jästen får utveckla sig på riktigt sätt, blir brödet lyckadt. Jästsvamparne hämta sin näring från stärkelsen i mjölet, och för att de skola komma åt denna fordras det, att mjölet är väl uppblött: den första degen bör därför vara lös. Slutligen vända och knåda vi degen åter och åter för att hvarje grand af jästen skall komma i beröring med luften.

När nu svamparna äta och växa, så jäsa de, d. v. s. afgifva gas (kolsyra) och värme. De otaliga små gasbubblorna komma degen att svälla, bli porös.

Vi måste emellertid äfven tänka på att degen håller ihop. Det är mjölets ägghviteliga beståndsdel, glutenet, som gör degen seg och elastisk och hindrar gasbubblorna från att brista. Därför måste vi ha ett mjöl, som är rikt på gluten för vårt bröd.

Hvetemjölet är det mest glutenrika. Därför är hvetebrod alltid porösare än annat bröd, och af samma anledning börjar man nästan alltid äfven andra brödsorter med en hvetemjöldeg.

Efter glutenhalten i olika sorters mjöl, växlar också mängden af den jäst, som skall till-

sättas degen. Tar man mycket jäst till en glutenfattig deg, så brista de små gasbubblorna och degen blir tung och hopsunken. För mycket jäst ger dessutom en obehaglig "jäs"-smak åt brödet.

Första villkoret för ett godt och hälsosamt bröd är gifvetvis godt mjöl, och husmodern bör akta sig för att köpa "mjölet i säcken", innan hon förvärvat sig om, att det är rent och prima.

Hvetemjöl bör vara svagt gulaktigt till färgen, och om alla mjölsorter gäller, att om man kramar mjölet i handen och låter det falla, det genast skall sprida sig utan klumpning. Ty eljest är det för fuktigt. Gnider man litet mjöl i nypan, så bör det inte kännas alltför lent, utan man bör tvärtom ha en viss förnimmelse af de olika små mjölkornen. Det bör knasra en smula mellan fänderna och ha en söt, nötlignande smak utan tillstympelse af syrlighet.

Har husmodern förvärvat sig om, att mjölet uppfyller dessa villkor, så har hon sedan endast sig själf att skylla, om brödet inte utfaller så godt, som det kunde ha blifvit.

Det finns två olika hufvudmetoder för brödbakning: den ena att börja med en mindre, förberedande, tunn "jäs-deg", i hvilken sedan öfriga ingredienser iröas; den andra att med en gång hopblanda samtliga ingredienser, och därefter låta degen stå och jäsa i 10, 12 timmar. Den senare metoden kräfer mera jäst och mera glutenrikt mjöl än den förra, och brödet blir med detta framställningssätt gröfre i snittet och mindre delikat i smaken. Det föredrages emellertid af många husmödrar på den grund att man kan låta degen stå och jäsa öfver natten. (Jmfr nedan under "Rågbröd".)

För egen del finner jag den förstnämnda metoden med en jäsdeg vida bättre. Härvid går man så tillväga. En del af mjölet, däri alltid hvet, utröres med mjölken och jästen till en tunn smet, och denna får först ordentligt jäsa upp. När nu jäsningsen kommit väl i gång — vanligen efter cirka 2 timmar — rör man i saltet och flötyren och resten af mjölet i nu nämnd ordning, och arbetar degen mycket väl. Den första jäsdegen får aldrig saltas, ty saltet försvårar jäsningsen. Men längre fram är det en fördel att salta degen, ty därigenom afvärjer man risken af att den skulle kunna få en sur smak af jästen.

Sedan äfven den färdigarbetade degen jäst upp, formas den till bröd, hvilka i sin tur få ytterligare jäsa, innan de bakas.

Olika mjölsorter ha olika förmåga att absorbera fuktighet, och den behöfliga mängden af mjölk eller vatten, kan sägas utgöra en del till tre à fyra delar mjöl, utan att någon bestämd regel kan gifvas för växlingen. Bröd gjordt med mjölk jäser något långsammare än vattenbröd, men är gifvetvis både bättre och mera närande.

Ugnens temperatur växlar också efter olika mjölsorter. Hvetebrod kräfer en hetare ugn än råg- eller grahamsbrod. För het får ugnen aldrig vara, ty då bildas yterskorpan på brödet alltför hastigt och den i gasform öfvergående fuktigheten blir instängd och bildar stora hål under skorpan.

Det finns vissa allmänna regler, som gälla för bakning af alla sorters bröd. Först och främst skall det var väl jäst, emedan det eljes är ohälsosamt. Därefter bör det ha en tunn, hård skorpa som hvarken är seg eller mörk. Innanmålet bör i snittet visa en mängd jämnt och likformigt fördelade fina hål och kännas mjukt och elastiskt; det bör

ha en apptitretande lukt och smak och på inga villkor förete degränder eller "schweizerosthål". Hvilket mjöl och hvilka smaktillsatser man begagnar bero helt och hållet på hvad man tycker om, hvad man kan fördraga och hvad man har råd till.

Enligt hvad man uttrönt, är bröd af hvetemjöl hvad som lättast och fullständigast smältes af en normal mage. Därefter i ordningen kommer sammalet hvet, och därefter graham. Den vanliga uppfattningen, att grahamsbrodet skulle i och för sig vara det mest lättsmälta, är ett misstag. Men just därigenom, att det smältes mindre väl och sålunda kvarlämnar en större mängd icke tillgodogjorda ämnen, är det i annat afseende nyttigt som mera stimulerande för tröga magar. Det är också sant, att grahammjölet innehåller mera ägghvita och mera salt än hvetemjölet, men betydelsen häraf kan icke vara nämnvärd för personer, som i öfrigt hafva en något så när omväxlande diet.

Innan vi kunna afgöra om en sorts bröd är billigare än en annan, måste vi göra klart för oss det verkliga näringsvärdet för en gifven kostnad. Vi måste ta i betraktande icke blott hvad brödet kostar oss, utan hvad det innehåller och hur pass vi kunna tillgodogöra oss det. Först sedan vi tänkt oss in i hvad som är den största mängd af smältbara näringsämnen, som vi kunna få för en viss kostnad, veta vi hvilket bröd — eller förresten hvilket födoämne som helst — som ställer sig billigast. Framför allt förtjänar det att betonas, att kännedom om en födas smältbarhet är nödvändig, innan vi kunna ha någon mening om huruvida den är vare sig "närande" eller "billig".

Godt bröd innehåller omkring 40 % vatten och 60 % på det hela taget lättsmälta näringsämnen och har följaktligen ett mycket högt näringsvärde. Men det innehåller alltför litet ägghvita och fett för att lämpa sig som uteslutande näring och ätes därför tillsammans med sådana födoämnen, som utfylla denna brist.

Enkelt hushållsbröd.

Sedan man en gång tänkt sig in i de regler som gälla för all brödbakning, böra de olika brödsorterna inte förorsaka vidare hufvudbry, ty samma principer äga sin tillämpning på hvarje särskildt fall. Jag redogör därför här detaljeradt endast för den första beskrifningen, ty för den som verkligen tillägnat sig denna och känner de allmänna grundsatserna för bakning, vore ett ideligt upprepande af samma sak både öfverflödigt och tröttsamt.

Kom först orh främst ihåg, att mjölet skall vara varmt nog. Förvaras mjölet i ett kallt skafferi, måste det tagas in i rumsvärme kvällen förut eller värmas ett ögonblick i ugnen. Skall brödet göras med mjölk, så måste mjölken kokas upp före begagnandet, eljest surnar den i degen. (Att mjölken icke får hållas het på jästen är förut framhållet.) Var noga med att jästen är alldeles färsk. Köpes den dagen förut, så håll litet vatten över den för att hindra den från att torka, och förvara den svalt.

(Forts.)

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

SVALÖFS KORNFLINGOR

tillhandahållas i hvarje
väl sorterad diversehand-
del.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Hus-
moderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 25 FEBR.—3 MARS 1917.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; färseradt selleri med stekt potatis; mjölk; kaffe eller té med scones. Middag: Afredd vegetarisk buljong med ostkrutong; ungstekt gädda med svampsås och potatis; Iduntarta.

MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; grött af kornflingor med mjölk; glödstekt rimmad strömming (Sotare) med potatis; kaffe eller té. Middag: Kroppkakor; nypsonsoppa.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekta kroppkakor; kaffe eller té. Middag: Fläskkotletter med potatis och lingon; semlor med mjölk.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling med frukt-kompott; ägg; kaffe eller té. Middag: (vegetarisk): grönkålspudding med stufvade svartrötter och potatis; enkel äppelkaka.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; mannagrynsgröt med mjölk; stekt sill med potatis; kaffe eller té. Middag: Puré på gröna ärtor; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; stångkorf med stekt potatis; mjölk; kaffe eller té. Middag: Kokt kabeljo med äggsås och potatis; mannagrynspudding (rester från torsdag) med sylt.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; fiskstufning i snäckor (rester från fredag); kaffe eller té. Middag: Köttbullar med stufvade palsternackor; rabarbersoppa med skorpor.

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1850
Rikstelefon namnrop Länstidningen
Värmlands enda dagliga tidning.

Behagliga och
välgörande äro

GAHNS

runda tvålar:

Lavendeltvål
Hafremjöl tvål
Tallbarrstvål

RECEPT:

Vegetarisk soppa på
hvitkål (f. 6 pers.). Vegeta-
risk buljong: 2 mindre mo-
rötter, 1 palsternacka, 1 selleri, 1/2
lit. jordärtskockor, 1 liten rödbeta,
2 potatisar, 1 kålrotsskiva, 2 pur-
jolokar, 2 kvistar släpserilja, 4
lit. vatten, 10 gr. salt.

Till bryning: 60 gr. olja,
smör eller flötyr, 4 hg. vitkål, 3
lit. vegetarisk buljong, 2 msk. smör
(40 gr.), 5 msk mjöl (50 gr.), salt,
cayenne, 1 äggula, 1 dcl. tjock
grädd.

Beredning: Till buljongen an-
sars rotsakerna på vanligt sätt och
skäras i små bitar. I oljan, smöret
eller flöttyren brynas morötterna,
palsternackan, selleri och kålroten.
De påsättas i vattnet jämte jordärts-
kockorna, rödbetan, potatisen, pur-
joloken, persiljekvistarerna och sal-
tet. Buljongen får därefter sakta
koka 4 tim. och silas sedan upp.
Grönsakerna kunna afkokas ännu
en gång och användas till enklare
afredda soppor.

Hvitkålen skäres i tärningar, på-
sättas i den kalla grönsaksbuljong-
en och får därefter koka omkr. 2 tim.
Hvarefter kålen fränsilas. Smör och
mjöl fräses 2 min., buljongen spädes
på och soppan får koka under
rörning 5 min. Den afsmakas med
kryddorna. Äggulan och grädden
vispas upp i soppskålen, soppan häl-
les i under vispning och serveras
med rostadt bröd eller ostkrutong.

Ungstekt gädda (f. 6 pers.).
Se Iduns kokbok Nr 348.

Iduntarta (f. 12 pers.). Se
Iduns kokbok nr 977.

Grönkålspudding (f. 6
pers.). 3-4 grönkålsstånd, vatten,
salt (till förvällning), 3 msk. mjöl
(30 gr.), 50 gr. smör, 3 dcl. mjölk,
3 ägg, salt, socker, närsalt.

Till formen: 1/2 msk. smör
(10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Kålen repas, sköl-
jes väl, påsättes i kokande, saltadt
vatten, och får koka omkr. 1/2 tim.
tills den är mjuk. Upphålls på
sikt och får afrinna. Kålen be-
strös därefter med mjölet, hackas
mycket fint, hvarefter de uppvis-
pade äggulorna, gräddmjölen och
det smälta samt afsvalnade smö-
ret röres. Massan afsmakas med
salt, socker och närsalt och sist
nedskäras de till hårdt skum slagna
äggvitorerna. Massan hälls i en
smord eldfast form och gräddas i
vattenbad i ugnen omkr. 3/4-1 tim.
Serveras genast den tagits ur ugnen
med stufvade svartrötter och kokt
potatis.

Enkel äppelkaka (f. 6 pers.).
1 lit. äpplen, 40 gr. socker.
Deg: 50 gr. smör, 50 gr. mjöl,
4 dcl. kokande mjölk, 1 msk. sock-
er (15 gr.), 1/2 tsk. finrivet citron-
skal eller 6 bittermandlar, 2 ägg.
Till formen: 15 gr. smält
smör, 1 msk. mjöl (10 gr.), 2 msk.
stötta skorpor.

Beredning: Äpplena sköljas,
torkas, skalas, klyfvas, befrias från
kärnhusen och skäras i tunna skif-
vor, hvilka läggas hvarfals med
sockret i en spikum och få stå omkr.
1 tim. Smör och mjöl fräses
2 min., mjölen spädes på, och smeten
får koka 5 min., hvarefter socker-
et och citronskallet eller mandeln
tillsättes och smeten får afsvalna.
Då tillsätts äggen, ett i sänder,
och smeten röres 10 min., hvarefter
äppelskivorna läggas och massan
omröres försiktigt. En bleckform
eller stekpanna smörjes med smöret,
blandadt med mjölet och beströs med
stötta skorpor. Massan ihålles, och
kakan gräddas i god ugnsvärme
omkr. 3/4 tim. eller tills den höjt
sig och äpplena kännas mjuka, hvil-
ket pröfvas med vispkniv. Kakan
uppställes genast, öfverströs med
socker och serveras varm.

Stufvade palsternackor
(f. 6 pers.). 750 gr. palsternack-
or, 2 msk. smör (40 gr.), 2 tsk.
socker (10 gr.), 3 msk. mjöl (30
gr.) 2 dcl. kokande vatten, 2 dcl.
kokande mjölk, salt, hvitpeppar.

Beredning: Palsternackorna
sköljas, borstas rena, skrapas tunt,
sköljas ånyo, torkas och skäras med
legymknif i vackra bitar. Smöret
fräses i en kastrull, palsternackorna
läggas, beströs med sockret, och frä-
sas väl, hvarefter mjölet strös öfver
och det kokande vattnet och mjöl-
ken tillsätts, hvarefter palsternackorna
får koka mjuka. De afredas då med
äggulorna, vispade med grädden, och
stufningen får sjuda. Afsmakas med
kryddorna och serveras till kött eller
vegetariska rätter.

SVAR

(Forts.)

Nr 67. Har trotjänarinnan vistats
hos er mor i 25 år, så vore
det mer än sorgligt om hon skulle
komma tillbaka till den där orten
där hon har sin hemortsrätt. Ni
säger att ni tror att hennes utsikt
till kommunalt understöd har gått
förlorad. Det betyder väl med
andra ord att hon inte kan få fat-
tighjälp eller komma i åtnjutande
af som det heter, full försörjning,
d. är bli intagen i fattighuset. O,
inte bör det gå därhän. Hvad är
62 år. Det är en människa i hen-
nes bästa ålder, när det vill sig
så väl. Till nästa år blir jag
själf så gammal. Har trotjänarin-
nan inte fulla arbetskrafter, så är
hon i alla fall användbar och allt

Barnen taga lätt Apoteket
Vasens Laxermarmelad på grund
af dess behagliga smak. Pris 1
kr. pr ask. Finnes å alla
apotek.

D. B. C.

Flytande Putskräm
för metaller.

Profva den och Ni använder al-
drig någon annan. Fås öfverallt.
Fabrikanter: Dorch, Bäckström & C:s A.-B.
GÖTEBORG.

Ärade husmödrar!

Det är Er måhända obe-
kant hvad Sveriges bästa
och pålitligaste hjälpme-
del vid småbak heter?
Det heter Gooda
Jästmjöl. Burkar å 15,
25 och 50 öre köpas och
»Några bepröfvade recept»
fås gratis öfverallt.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Moderata dagbladet Jämtlands-Posten

i Östersund är ett utmärkt annons-
organ för den som vill träffa den
burgna publiken vid Inlandsbanans
omsättningskraftiga område. Begär
direkt prisuppgift från

A.-B. Jämtlands-Postens Tryckeri, Östersund.
Rikstelefon 66.

PARAMINT

PASTILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE.
Vid sjukdomar i munhåla och svalg
Effektivt skydd mot smitta vid
epidemier. FLASKOR OM 50 ST KR. 1.25
SÄLJAS ÖFVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG

SINGER

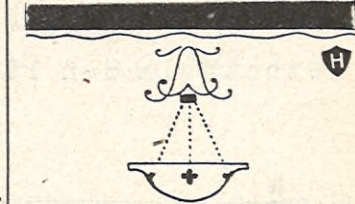
ÄLDSTA MÄRKE
BÄSTA SYMASKIN

Mellin's Food

är bästa kraftnärning för
svaga, klenta barn i alla åldrar.
Bok om barns uppfostran gratis
och franko från Mellins
Food Depot, Malmö.

FAXIN

Bästa putsmedel
för alla metaller.

X-Ray

Konstgjord dagsljus. Indirekt
elektrisk belysning. Hela rummet
jämnt belyst utan skuggor. Elegant,
behagligt, välgörande för ögonen.
Begär vår X-Ray broschyr N:o 3.
Besök våra utställningslokaler.

Nordiska X-Ray Reflektor A.-B.
Stockholm, Göteborg Malmö

"På säker grund byggas solida
bus - en väl placerad annonsering
förfelar icke målet".

Idun som är jämnt spridd öfver hela landet
ställer gärna sin erfarenhet till Eder tjänst.

Pensionsförsäkring.

Allmänna Enke- och Pupillkassan i Sverige

meddelar försäkring för pensioner till efterlevande änkor och barn.

Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälso-
tillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas
från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom
revers eller öck årliga premier.

All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt av pensionen
under den persons lifstid som betingat pensionen. Pensionstillväxten utgår
f. n. med 4,5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet.

Frospekt portofritt. Adress: Storkyrkobrinken 11, Stockholm.

SYDSVENSKA KREDIT AKTIEBOLAGET,

Drottninggatan 4,

uffärdar resekreditiv, betalbara på de flesta europeiska och
utomeuropeiska bankplatser, ombesörjer telegrafremissor
till in- och utlandet.

Fondafdelning. Notariatsafdelning. Kassafack.

Schweizer's Siden

direkt från Schweiz, tull- & portofritt till beständ!

På begäran och mot insändande af ett 20-öres frimärke erhåller Ni våra prover på garan-
teradt solida nyheter till dräkter och blusar i taffetas,
crêpes, charmeuse, gabardine, eolienne, faille, cotelé,
voile o. s. v. schweizer-batist 120 cm. bredt från kr. 1.90
pr meter. Särdeles rikhaltigt urval i såväl svart som
hvitt och kulört.

Samtidigt rekommendera vi vår nya kollektion af
schweizer-broderier, innehållande 70 nya modeplanscher med

broderade mönster, som visa det utomordentligt vackra och solida utför-
andet af våra berömda broderier samt katalog öfver linne och smärre
artiklar med äkta schweizer-broderier. Blusar och dräkter till damer, unga
 flickor och barn finnas i batist, voile, crêpe, organdie, lärt m. m. och
i nyaste sidenyger från kr. 2.95. Våra broderade artiklar är ej sydda,
men man kan själf lätt förfärdiga dem efter tillskärningsmönstren.

Begär redan i dag denna innehållsrika kollektion, som mot ett
20-öres frimärke skickas Eder franko till benäget påseende.

Schweizer & Co. Luzern, S 3
(Schweiz)

Schweizer-firma — Schweizer-vara.

En svensk läkares omdöme om Sasol-Tvålen:

Undertecknad, som dagligen använder **Sasol-Tvål**, får härmed intyga, att nämnda tvål har en behaglig, aromatisk lukt samt äger en synnerligen uppmjukande och lenande inverkan på huden, fullt jämförlig med de bästa franska tvålars. Särskildt utmärkt har jag funnit **D'Sasol-Tvålen**, hvar för jag anser mig kunna förorda den samma till bruk af läkare, tandläkare, sjuksköterskor och alla dem, som i följd af sin sysselsättning äro nödsakade att många gånger om dagen aftvätta sina händer.

Stockholm den 15 November 1916.

KARL MALMSTEN.

Med. Doktor.

140,000 kr.

Norrlandslotteriets
vinstvärde år 1917.

Högsta vinst 5.000 kp.

Övriga vinster:	3 å 1,500 kr.	37 å 300 kr.
1 å 4,000 kr.	6 å 1,000 "	37 å 200 "
1 å 3,000 "	5 å 700 "	42 å 125 "
1 å 2,000 "	13 å 500 "	53 å 100 "

Vinsterna utgöras af eget hem, fullständiga boupptsättningar till 2, 3, 4 rum och kök, guld och silverarbeten m. m.

Årets 1:a dragning den 5 mars.

HÖGSTA VINSTER: Stifullt möblemang till 2 rum = 2,000 kr.
Fullständig silveruppsättning, motorvåg. -
Serieltott (= årets alla dragningar) kr. 10: -; lott till dragning d. 5 mars kr. 2,50 från Lotteriets Exp., Hernösand.

för god till att kasta på ett fat-ålderdomshem. Och det kostade betighus, därifrån vägen endast bär tydligt mera, om det nu är er mor till - grafven. Nog finns där en som skall betala. »Krämpor» hade vrå i er mors hus, där den gamla hon. Ja, dem skall hon känna trotjänarinnan kan få vara. Nog i mycket högre grad om hon kan hon göra nytta för sig på mer på ett ålderdomshem än om hon ett eller annat sätt, i mån af sina fick stanna hos er mor och göra krafter. Nog vill hon hellre stanna nytta för sig så godt hon kan. Min hos er mor än att komma på ett far tog sin gamla mor till sig i

vårt hus när vår mor lefde. När så vår mor dog så var vår farmor som en mor för oss. Då var jag 12 år och äldst bland 6 syskon. Vår farmor var väl vid 60-årsåldern. Hon var hos oss till sin död vid 84 års ålder. Hon hade öfverinseendet öfver 2 jungfrur och uppfostrade alla oss 6 barn. Märk - efter 60-årsåldern. Ebon.

Nr 68. Försök att få dem sålda till någon handarbetsaffär eller vänd eder till något ritkontor för handarbeten, t. ex. Sv. Mönstertidningen "Konstflit" i Stockholm.

A. B. C.

Nr 69. Ingenting finns som så skingrar tanken på egna sorger och olyckor som att taga del i andras lidande och i den mån man kan hjälpa dem. Är ni bosatt i stad finns ju alltid rika tillfällen därtill, isynnerhet i dessa hårda tider. Äfven på landsbygden finns ju fattiga och sjuka. Sprid litet sol och glädje till de gamla på ett ålderdomshem eller barnhem t. ex. Tag för öfrigt hela eder energi och stoltshet till hjälp och säg: »Jag skall öfvervinna.» Och öfvervinna kan ni, om ni allvarligt vill och vinnlägger er därom. Britt Sommar.

Nr 70. Det säges kunna undvikas genom att ligga på sidan, ej på ryggen. Snarkning hos en så ung människa kan också ha andra orsaker, t. ex. polyp. Rådfråga därför läkare.

A. B. C.

Nr 71. Undvik förkylning och kalla fötter, sök hårda halsen genom gurgling med kylslaget vatten. Låt stämbanden vila ut en tid (s. k. hvikningskur). Stilla hostan, om en sådan är förefintlig, genom bröstdroppar.

Dr. Qu.

— Har ni undersökt edra lungor i annat fall gör det!

Doktors syster.

Nr 72. Försök på »Hemmet för gamla», Enskede. Afgiften är beroende på den sökandes tillgångar. Men är den gamla »vrigg» som ni säger, så att hon är störande för omgifningen blir det ej lätt få in henne där. Då finns nog intet annat än att försöka aningen i ett ålderdomshem, t. ex. det vid Flemingsgatan på Kungsholmen i Stockholm, eller ett privat hem och då blir det bäst att annonsera, t. ex. i Idun.

A. B. C.

Nr 73. Vänd eder till dr Patrik Haglund i Stockholm.

A. B. C.

Nr 74. Mot springmask finnes ett botemedel santolin, men detta kan endast fås genom recept från läkare. Lavemang med ättika eller klörvatten (1 å 2 matskedar i en liter vatten) under en längre tid kunna göra god nytta. Dessutom bör största renlighet särskildt ifråga om händer och naglar iakttagas för att motverka själfinfektion. Masken lägger sina ägg i analtrakten och genom klåda kring stolgången tvingas patienten att riva sig, hvarvid lätt fingrarna infekteras, äggen kunna föras vidare till munnen, vandra därifrån till matsmältningskanalen och utvecklas till nya maskar.

Mot klåda bestrykes analtrakten på aftonen med en liten kvantitet gräsvalva. Direkt skadlig för organismen är masken ej.

Doktors syster.

— »Dalkarl» har svar å Iduns redaktion.

Nr 75. Vänd eder till en special-

Det modernaste
NÄRINGSPREPARATET

På grund av sin samsammansättning är Gigantos det mest effektiva styrkemedel, välsmakande, föredrages väl av alla, tages med förjusning av barnen.

FLYTANDE
pr flask kr. 1:85

Förordas av läkare för användning vid alla handa svaghetstillstånd, rachitis, blodbrist, mag-sjukdomar, nervsjukdomar och efter långvariga infektionssjukdomar.

Med kalk, pulver
pr burk kr. 3:50

Gynna detta svenska preparat!
Erhålls genom alla apotek, å droghandel, samt från
141 14 RIKS AKTIEBOLAGET GIGANTOS, STOCKHOLM K. RIKS 141 14

© PÄRMAR ©

till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från
IDUNS EXPEDITION, mot likvid i postanvisning, till följande priser:

Röd pärm, med guldtryck, till "Idun" . . . Kr 1:50 + porto 30 öre
Röd eller grön pärm till "Iduns Romanbibl." " 0:50 + " 10 "
Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälpreda" " 0:50 + " 10 "
Samtliga tre pärmar " 2:50 + " 30 "

list och följ hans råd ordentligt så kanske ni kan blifva bra utan operation. Hørseln kan bli oförändrad efter operationen men den kan också bli nedsatt. Har själf blifvit opererad för åkomman för några år sedan men ännu ej bra. Läkningen inuti örat är mycket långsam.

Nr 76. Tag plats i butik så att ni kan bo hemma. Ebon.

Slå er på hönsskötsel och karnafvel. Isynnerhet den senare är lönande i dessa köttbristens tider. Försök odla köksväxter, om ni kan. Bor ni nära stad, är det ju lätt att afyttra dem på torget. Konservera bär och grönsaker. Annonsera bara, så blir ni genast af med edra varor.

Nr 77. Kinalack är utmärkt till målning, men möbelytorna få först tvättas noga rena, och finnas skador, d. v. s. håligheter och springar, böra dessa först spacklas. Hur fort det turkar beror ju på hvar möblerna stå, i vanligt eldadrum är det bäst beräkna tre dagar till torkningen, innan de användas. Varma fat o. d. bör man aldrig ställa direkt på målade bord, sådana taga alltid skada däraf.

Nr 78. Vänd eder direkt till respektive sjuksköterskeföreningar, om ni vill ha riktiga upplysningar.

Nr 79. Prenumerera till att börja med på tidningen Korrespondens. Pris 2.35 pr år. Där förekommer tyska, engelska, franska och ryska med uttalsbeteckning i varje nummer.

— Skulle ni ej kunna taga lektioner genom Hermods korrespondensinstitut (Malmö), dessa kurser äro jämförelsevis billiga och lära ge goda resultat. Vill ni nödvändigt söka reda eder på egen hand, så skaffa eder genom bokhandel den del af »Musterskapssystemet» som behandlar tyska språket. Pris 2,75 å 3 kr.

Nr 80. Hur läser ni er Idun, kära Norrländska. Här annonseras ju ideligen om trädgårdskurser. I samma nummer t. ex. där er fråga var inne var inte mindre än tre annonser härom. Och de ha varit där förut också. Ja, till och med fyra annonser. Och så frågar ni om ni kan få plats efteråt. Äfven sådana platser äro annonserade i Idun. En var inne i samma nummer där er fråga stod. Men där fordrades praktik i utlandet.

Nr 81. Skrif till föreståndarinnan för Sofiahemmet eller Röda Korsets sjukhem i Stockholm. Då ni förut deltagit i sjukvård, kan det ju hända att Ni kan bli antagen ehuru ni redan fyllt 30 år. Stundom göras undantag. Men bäst vore om ni hade att sända upp ett intyg af känd person, att ni är särdeles lämplig för yrket. Eljes kan ni väl alltid komma in på ett lasarett.

BREFLÅDA

RED. BREFLÅDA.

Lärarinnorna som besvarat frågan 63 i nr 8 ombedes uppgä adress till Iduns red. f. v. b.

EXP. BREFLÅDA

»Bohuslänska 1917». Annonsen kostar kr. 4:50 pr gång.
Mars 1917 Seffle. Annonsen kostar kr. 2:50. Likvid i postanvisning.

DAMER!

HANDLEDDNING I

DEKORATIV SÖM

Av **Svea Olsson**. Med 130 illustrationer. Häft. 1.50, kloth. 2 kr.

Boken är helt enkelt oombärlig för den som inte alls kan hålla i en nål. Den är en riktig liten skatt.

Vera v. Krämer i Stockh.-Tidn.

För dem, som intressera sig för konst-söm, är denna lilla bok en riktig skatt med dess många uppslag och goda idéer. Äfven den mest okunniga kan tillgodogöra sig den förträffliga som illustreras med förtäffliga bilder.

Afionbladet.

Erh. i bokh. I parti från förlaget rabatt. Katalog och villkor gratis. Rekvirera fr.

Lindblads Förlag, Uppsala.

Gahns

Maníol

Fukt och kyla huden ej tål
Använd dagligen Gahns Maníol

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskriftar när Ni svarar på annons om ledig plats.

BILDAD flicka, villig till alla husliga göromål, önskas — äfven som sällskap åt ung fru på landet. Svar till 1 mars Västmanland, Iduns exp. f. v. b.

FLICKA af god familj, omkr. 27—35 år, m. gedigen uppfostran o. bildning, verkl. intress. för hem o. hushåll, frisk, helst oberoende af lön, önskas mot fritt vivre som sällskap o. hjälp till bättre hem i stad. Referenser o. foto. (gärna amatör.) Svar t. »Tjänsteman. Mell. Sv.», Iduns exp. Stockholm f. v. b.

ENKEL FLICKA med gladtt sätt, något kunnig i sjukvård och villig att deltaga i husliga sysslor i hem, där jungfru finnes, erhåller plats som hjälp och sällskap åt kien dam i tre personers hushåll. Platsen är i stad i södra Sverige och är att tillträda i början af Juni, event. tidigare. Svar med uppgift på löneanspråk och referenser samt åtföljdt af foto., som återsändes, torde insändas till Iduns exp. under signatur »Familjemedlem L. D.» f. v. b.

ENSAM JUNGFRU, renlig och ordentlig, något kunnig i matlagning, får bra plats hos liten familj i Karstad. Tillträde enl. öfverenskommelse. Svar med betygsskrifter sändas till Iduns exp. märkt »villig».

I GODT HEM, äldre familj, med jungfru, får bildad hushållsfru flicka, kunnig i matlagning o. s. v., plats för sommaren & egendom nära stad i Östergötland, för vintern i stad. Vid. Nya Inack-byrån, Jakobsbergsgatan 34, Stockholm.

SJUKSKÖTERSKA eller bildad flicka kunnig i sjukvård erhåller plats i familj, som sällskap och hjälp åt sjuklig dam. Svar med löneuppgifter och helst foto till »Familjemedlem». Sv. Te. eg. ambyrån, Malmö.

ELEMENTARBILDAD flicka, som från förtur innehaft plats kan förte visst ord om duglighet i husliga sysslor, erhåller plats som hjälp och sällskap. Svar med foto o. uppgift om löneanspråk till fru E. Charpentier, Lund.

INNEJUNGFRU eller Barnfröken, ordentlig, fin och treflig, något kunnig i sömnad samt för att ensam kunna m.d. öfva liten familj till landet i sommar något kunnig i matlagning jämte kokerska, duglig och välrädd, erhålla bra platser 24 april. Lön efter duglighet. Svar med rek. till fru Annie Nordin, Forsberg, Umå.

ENKEL, ANSPRÄKSLÖS flicka af god familj, helst något musikalisk samt jämt lynne, får plats 1sta april i köpmannahus för att hjälpa och biså kien husmoder med vården af tre barn, ålder omkring 10, 5 och 1 år samt diverse förekommande göromål. Jungfru finnes. Svar till »Anspräkslös», Örebro p. r.

BARNFRÖKEN, anspräkslös, barnkär och arbetsam, får plats i prästfamilj mot fritt vivre. Tre barn 4, 6 och 7 år. Svar till »Mars 1917» S. f. l.

ORDENTLIG FLICKA, snäll och barnkär får plats i liten familj som ensamjungfru. Liten våning med alla nutida bekvämligheter. Sv. märkt »1 April 1917», Strängnäs p. r.

Vid Kristianstads elementarlärverk för flickor

blifva vid höstterminens början tvenne lärarnehjälpsplatser lediga:

1) med undervisningsskyldighet i kristendom, modersmålet och historia;

2) med undervisningsskyldighet i modersmålet och franska. Högre kompetens erforderlig. Lön enligt lag. Skolan betalar halfta pensionsgiften och hafva afgiften till vikariatkassan.

Ansökningar ställda till styrelsen insändas före den 14 mars till undertecknad.

Kristianstad den 14 februari 1917.

Greta Sæve.

Föreståndarinna.

Guvernanter, Barnfr., Barnsk., Bild. fl. ss. Husm. hj.

erh. fina platser Palmquist & Co Sthlm Malmiskilnadsgatan 17.

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat använt förfaringssätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Beloppet insändes i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrives & postanvisningsblanketten.

Sköterskor

Tvenne afdelningssköterskor erhålla plats vid Söderby Sjukhus den 15 mars 1917. Ansökan ställd till direktören vid Söderby Sjukhus inlämnas under adress Söderby Sjukhus, Uttran senast den 28 febr. och åtföljas af frejd- och läkarebetyg samt betyg och rekommendationer. Den sökande får ej vara öfver 27 år gammal.

Föreståndarinna

till tvenne matserveringar för hufvudsakligen arbetare vid större bruk sökes för tillträde fortast möjligt. Fordringar: vana och förmåga att ekonomiskt, med intresse och ordning sköta större hushåll, handhafva tjänare, göra uppköp och sköta bokföringen. (Hushållerskor för själva matlagningen finnas).

Sökande bör med ledareegenskaper förena ett lugnt och värdigt sätt. Löneförmanerna äro 900 kr. pr år jämte fritt husrum och kost. Ansökningar från mindre kompetenta undanbedjas. Svar insändes till »Större bruk» under adress S. Gunnarsson Annonshyrå, Stockholm f. v. b.

Husföreståndarinna

kunnig i trädgårdsskötsel och van att själfständigt förestå landtushåll erhåller anställning till våren i södra Sverige & landegendom hvarest ägaren blott vistas halft året. Svar med ref. och foto till Dr Alfred Ekström, Hemsjö Kraftaktiebolag, Karlshamn.

Talrika anmälningar

om lediga platser för stenografer o. maskinskrifvare ingå dagligen. Våra samtliga utexaminerade elever ha erh. engagemang, hvarför nya kurser anordnas. Kurserna medföra fullständig utbildning.

Stenograf byrån, (Sverges Centralinstitut för stenografi och maskinskrifning). St. 2787 Regeringsgatan 31.

PLATSSÖKANDE

Utbildade barnsköterskor spec. från Sällskapet Barnavård, anskaffas af Stockholms Stads Arbetsförmedling, Regeringskt. 107. Riks-o. Allm. tel. 4047. Kl. 9 f. m.—4 e. m. (lörd. 9—2). Obs! Särskild avdelning för barnsköterskor! Samarbeta med sällskapet Barnavård!

HUSLIG, bildad flicka, som genomgått mindre sjukvårdskurs önskar plats att vårda sjuklig herre eller dam. Är villig att äfven deltaga i husliga sysslor. Svar till »Mars 1917» Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA önskar plats som husmoders hjälp på pensionat, barnhem eller anstalt. Svar till »A. E.» box 33 Vingåker.

KVINNLIG ex. sjukgymnast önskar plats i familj eller hos ensam dam. Svar till »Sjukgymnast», Bageriet, varfotta.

ORDENTLIG flicka af god familj önskar plats som husa till 1 eller 15 Mars i Stockholm eller Uppsala. Tacksam för svar till »Smålandskan» Iduns exp. Stockholm f. v. b.

I PRÄSTGÅRD eller på herrgård önskar 19 års musikalisk flicka, som genomgått husmodersskola, plats för att mot fritt vivre eller någon lön deltaga i hushållet. Tacksam för svar till »Villig L. A.», Iduns exp.

MUSIKALISK flicka, som genomgått 8-kl. läroverk jämte skolkök, söker plats i familj som hjälp och sällskap Sv. till »18 Allingsås p. r.

PLATS önskas att gå frun tillhanda i liten familj, där jungfru finnes, af ung bildad tyska, som varit i Sverige half annat år. Svar till Lotte Brug Lyckans väg 4 Göteborg.

UNG, ANSPRÄKSLÖS, realskolebildad flicka med god sängvård önskar komma i bättre familj för att läsa läxor med barn samt hjälpa till med varjehanda. Lön önskas. Svar till »E» Iduns exp. f. v. b.

BARNMORSKA åtager sig förlossningar i hemmet och är villig att under kortare eller längre tid sköta moder och barn. Svar till »Nyexaminerad» Stockholm C. p. r.

UNG NORRLÄNSKA anspräkslös o. pålitlig af god familj, kunnig i hushållsgöromål o. maskinskrifning samt ägande en god handstil önskar plats i familj, gärna där barn finnes. Tacksam för svar med nödiga uppl. märkt »Plikttrogen—energisk», Iduns exp. f. v. b.

ATT SKÖTA ett hem på egen hand önskar 26 års flicka plats. Villig hjälpa till med skrifv.gö.mål. Svar till »Våren 1917» Sv. Dagbl. exp. UNG, BÄTIRE flicka önskar plats som barnfröken eller som hjälp och sällskap till ensam dam. Kunnig i handarbete o. enkel klädsömnad. Musikalisk. Goda ref. Tacksam för svar till »Pålitlig I. W.» Nässjö p. r.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därutöver.

FRISK, ENKEL FLICKA önskar 1 April eller Maj plats i bättre hem på landet, helst i mellersta Sverige. Är kunnig och villig deltaga uti alla i ett hem förekommande göromål. Någon lön önskvärd. Svar emotes tacksamt till: »Plikttrogen familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

TROENDE flicka som genomgått 7 mån. kurs i lasarett önskar privat vård eller som undersköterska i sjukhus. Svar till »15 April» Dunker p. r.

I GEDIGET HEM i mellersta Sverige önskar trolofvad flicka, fr. o. m. 1 april, förkofra sig i hvad som hör till handhafvandet af ett förstklassigt hushåll. Svar med uppgift om pris m. m., utbedes till »B. P.» Iduns exp.

UNG SMÅLANDSKA önskar plats på större landegendom eller bättre hem, att såsom familjemedlem deltaga i alla husliga göromål, äfven van vid sömnad. Svar till »Våren 1917», Jönköping p. r.

TVA SYSTRAR, som önska att få vara tillsammans, söka plats i bättre, vänlig familj, den ena, som genomgått hushållsskola, för köket, där frun i början något visar på matlagning, den andra önskar lära som husa. Små löneanspråk. Svar till »21 och 19 år», Sala Damm p. r.

EN ORDENTLIG flicka önskar komma in i en bättre familj eller herrgård för att under god och vänlig husmoders ledning lära och deltaga i ett hems skötande. På lön fastes till en början mindre afseende. Svar till »E. S.» Uddevalla p. r.

19-ÅRIG FLICKA önskar mot fritt vivre komma till prästgård e. d. för att som sällskap och hjälp lära ett hems skötande. Svar till »E. S.» Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA önskar plats i familj, att vara behjälplig med varjehanda sysslor. Svar till »Pålitlig» Strömstad p. r.

TROENDE 50-års bild. äldre fru med mindre pension önskar förestå litet bättre hem eller pension eller som hjälp o. sällskap åt ung eller gamm. Godt vänligt sätt, spars., kunnig i hvarjehanda. God bet. Tacks. om svar till »Nu eller senare 1917» Iduns exp. f. v. b.

BÄTIRE FLICKA önskar plats i god familj som husmors verkliga hjälp. Något van vid enklare matlagning och mycket intresserad af husliga sysslor. Något musikalisk. Liten lön önskvärd. Goda ref. Svar till »Familjemedlem I. A.» Västgöta Correspondenten, Sköfde.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna önskar under sommarmånaderna undervisa sinnesslöa barn. Lön 75 kr. Ref. finnas. Sv. till »Lärarinna», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA af god familj önskar komma på större egendom eller bruk som sällskap och hjälp. Sv. till »Familjemedlem 25 år», Iduns exp.

SÄSOM KOKERSKA söker ung flicka plats. Har genomgått husmodersskola. Innehar plats nu, men önskar ombyte. Sv. t. »1 juni», Karlstad p. r.

21-ÅRIG Norrländska, elementarbild. och intresserad af husliga göromål, önskar plats i god fam. (helst i Sthlm) som hjälp och sällskap mot fritt vivre. Sv. till »Familjemedlem 15 mars», Iduns exp. f. v. b.

27-ÅRIG, ENKEL, BÄTIRE FLICKA, kunnig i matlagning, bakn. o. s. v., önskar plats som hushållsfr. i godt vänligt hem. Sv. till »Lisa 1917», Domö, Järpås p. r.

UNG, frisk, bättre, bildad verkligt snäll och barnkär flicka önskar plats helst som barnfröken och husmors hjälp eller som hjälp och sällskap åt ensam dam. Villig att läsa med barn. Betyg och rek. finnes. Tacksam för svar till »Snäll och villig familjemedlem» Strömstad p. r.

INACKORDERINGAR

EX. SJUKSKÖTERSKA, för hvilken sjukvården var allt — såväl lifsuppgift som lifsuppähålle innan sjukdom kom, tvingar omständigheterna att på detta sätt möjligen finna ett vänligt och hjärtgott hem, där hon mot sympatiskt sällskap en tid kan få åtnjuta hvila och lugn. Svar med varm tacksamhet till »Gladt humör» Iduns exp. f. v. b.

Om HEDVIG SVEDENBORGs roman

ULVEGÅRDEN

skriver ELLEN KEY i Ord och Bild

Det är sin fadernegård författarinnan gör till skådeplatsen för händelser — så dramatiska att man nästan beklagar att de ej fått skådespellets koncentrerade form. — "Ulvegården har lärt oss att älska Gud och livet och att tro på det vi inte kunna fatta". Dessa ord sammanfatta den etiska kraft, som bor i den djupa lidelsen för de gamla herregårdarna, en lidelse om vilken denna bok är ett gripande vittnesbörd.

Pris 4 kr.

P. A. NORSTEDT & SÖNER, STOCKHOLM.

FOR 1917 ÅRS ANNONSERING

— BÖR VARJE STÖRRE ANNONSÖR BEMARKA ATT —

TRELLEBORGS ÄLLEHANDA

HAR DEN STÖRSTA SPRIDNINGEN I TRELLEBORG OCH SYDVESTRA SKÅNE SAMT LÄSES AV ALLA SAMHÄLLS- - KLASSER I DESSA TÄTT BEFOLKADE ORTER. - -

Billig annonsfaxa! Begär offer! Goda rabattvillkor!

INACKORDERING önskas för en 13 års flicka i präst eller lärarefamilj på landet där undervisning i vanliga skolämnen samt god uppfostran kann påräknas. Svar till »Ansvar», Iduns exp. f. v. b.

I ETT BÄTIRE hem på landet i Skåne emottages obildbara sinnesslöa barn. Förestås af en i sådan omvårdnad erfaren person. Referenser och närmare upplysningar lämnas af professor S. Ribbing, Lund, prof. Kjäll. O. af Klercker, Lund och dr Langenheim, Hörby.

INACKORDERING önskas i godt o. trefligt hem på landet där ungdom och piano finnes, för ung flicka som önskar lära hushåll. Svar med prisuppgift till »17 år» Gunnar Anonsbyrå, Malmö.

VAN CICELÖR emottager elever som vilja lära sig drifning och cicletering. Hel inackordering & större egendom i Vermland. Svar till »Cicelör», Iduns exp. f. v. b.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Småbruk och trädgårdsskötsel Två unga flickor som vilja praktisera i ofvanstående mottagas i hem & vacker trakt. (Smål. högländ). Äfven teoretisk undervisning samt konserv. tid 15 april—1 nov. 75 kr. pr mån. Svar till fröknar Forsmark & Lewin. Gunnarskog Flisby.

Betalande fosterdotter

2—3 år, önskas i verkligt godt hem på landet. Ref. önskas och lämnas. Svar till »L. B.» Box 46, Stockholm I.

Inackordering önskas

Ogift 40-årig dam, som genom sin mors i dagarna timade frånfalle blifvit ensam, önskar en anspräkslös men god inackordering i mindre stad eller stationssamhälle i Södra Sverige hos en bildad familj. Afseende fästes vid ett vänligt bemötande. Svar för vidare korrespondens torde med uppgift om pris m. m. sändas till »C», Skånska Afonbladets kontor, Malmö.

Konfirmander

mottagas i juli—11 augusti. Vacker trakt. Intill station. Tillfälle till vad. Rt. Klode Axberg Normlösa Östergötland).

Vid Fackskolans Landtgård

Brogård mottagas extra elever i trädgårdsskötsel under 6 månader från 1 april. Kursafgift 100 kr. Närmare meddelar fr. Ida Norrby, Uppsala.

Babykorgen!

(Mont. skär eller blå.)

Kr. 20:— Babykläder från Kr. 10:00—15:00, innehållande hel utstyrel, välsytt och av bästa kvalitet. Sändes mot efterkr.

Helsingborgs Linneutstyrelseaffär, Malmö. Rikstel 48 12.

Fullständig utstyrelse för hemgifter.

Färdigsydd dam- och barnlinne. Egen syteller. Prover sändas på begäran A. C. Cronquist & Son, Malmö. Riks 815.

Alcock's PLÅSTER

EAGLE BRAND

FÖR njurå kommor.

Använd alltid två stycken (se bilden) ett ovanpå vardera njure.

Vi hava funnit att plåstren pålagda på detta sätt utöva en mycket bättre verkan och de äro vida överlägsna de store klumpige såkallade njurplåstren.

Skulle Ni vara i behof af ett piller,

TA DÅ Brandreth's Pillar

Fullkomligt vegetabilisk.

(Est. 1752.)

Vid forstopping, gallsjuka, hufvudvärk, evindel, dalig matsmältning, etc.

FÖRSÄLJAS HOS ALLA APOTEKARE.

ALLCOCK MANUFACTURING CO., Birkenhead, England.

D:r Elin Beckmans Hettluftsinstitut

Barnhusgatan 12.
Rt. 105 52 A. T. Br. 45 52.
Rådfrågningstid hvard. 1/2, 3-4
Behandling medelst **hettluft**, **Dia-**
termie, **massage** och **gymnastik**
af kron. reumatism o. gikt, neuralgier,
frostsador (obs. äfven ansiktet) o.
börjande ålderdomsbrand

D:r Hefmans
ELECTROMEDICINSKA INSTITUT.
NERVSJUKDOMAR och REUMATISKA
ÅKOMMOR.
Kungälvsplassen 2, Göteborg.
Tel. 45 46.

Gymnastikdirektörsexamen
afsläggas efter 2-årig kurs af kvinn-
liga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Göteborgs
Gymnastiska Institut
Förändigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börj. 12 Jan.
Begär utförligt prospekt!

Doktor A. Kjellbergs
kurs i **massage** och **sjukgymnastik.**
Begär prospekt!
Stockholm. Holländaregatan 3.

Kurs i massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MASSAGE- & GYMNASIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt!

Zanderska Gymnastiken,
Birgerjarlgatan 23.
Gymnastik, Massage, Elek-
trisk Hettluft. Damafn. kl.
11-1. Snedbeh.-a fd. kl. 1/2, 3-
1/2, 5.

Afmagringsväl,
— absolut verkande — oskadlig. —
Pris kr. 4:50 + porto. Förs. disk.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör
21 Drottninggatan 21.

Hennaextrakt oöfverträffligt och
oskadligt hårfärg-
ningsmedel i alla nyanser. Pris Kr.
7:50 + Porto.

Camomilleextrakt för erhållande
af blondt hår.
Pris Kr. 8:50 + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör
21 Drottninggatan, Stockholm.

VÄRDA HÅRET
om det är svalt eller friskt, och använd
• **ZIWERTS' EXTRACT VEGETAL.** •
Bästa hårkonserveringsmedel. Finnes till salu
hos frisörer och i parfymaffärer samt hos
Kungl. Hofleverantör
ZIWERTS EFR., GÖTEBORG.
Återförsäljare rabatt.

Kylsalva.

15-årig frostsada botad! Absolut
ofarlig. Lämplig för såväl ansikte
som händer. Insänd rekvisition
ofördröjligen till »Enstående resul-
tats Iduns exp. f. v. b. så sändes
en sats omgående belagd med post-
försäkring & kr. 3:75 plus porto.

är världens förnämsta **Hår-**
medel och öfverträffas icke af
något annat liknande preparat
Pris pr fl. 2.50.
Erhålles hos alla 1:sta klass Parfyeri-
Drog- och Coiffyaffärer.

TVÄTTAR ICKE KLÄDER.
(HOS ALLA HANDLANDE.)
Sunlight Såpval Aktiebolag
Göteborg

Birgitta-Skolan
Beridarebangatan 17,
STOCKHOLM

Utbildningskurser i klädsömnad, barnkläder, linnesöm, konstbroderi m. m.
Praktisk och teoretisk kurs i väfning.
Betyg efter genomgången fullständig kurs.
Anmälningar mottagas dagligen. Prospekt på begäran.

Ellisabeth M. Glantzberg.
elefoner : Allm. 41 48. Riks 108 63.

Lektioner i Linnesömnad,
Även blusar, underkjolar, sportskjortor och barnkläder
Elever mottagas dagligen 12 sept—16 dec., 10 jan.—10 juni.
Karin Egnér. **Eva Egnér.**
R. T. 35 30. Sibyllagatan 36, Stockholm. A. T. 210 04

Kurs i trädgårdsskötsel på Nääs
1 april—30 september 1917.

Elever emottagas även för kortare tid. Begär prospekt hos Styrelsen
för August Abrahamsons Stiftelse, Nääs, Floda Station.

Torshälls kvinnl. trädgårdsskola, Leksand
10:de kursen den 1 apr.—31 okt. 1917. Ett par stipendier utdelas. Prospekt
och ref. på begäran. **Lilla Landgren. Märta Philip.**

Låt omplantera Edra krukväxter uti
Centralsaluhallens
Omplanteringsbyrå (Blomsterhallen nr 96). Allm.
186 70. Utföres äfven i hemmen! Stor sortering av
krukor och prima jordblandningar på lager.

Husvarna
bepöfvade symaskiner
utmärka sig alltid för
lätt gång, hållbarhet
och stor hastighet.
Svenskt fabrikat.
Förmånliga afbetalningsvillkor.
Symaskiner

S:ta Birgittaskolan
REGERINGSGATAN 19—21, STOCKHOLM
Allm. telefon 51 90 :- Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete :- Rikstelefon 141 04
Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barn-
kläder, Konstbroderi, Spetsöm, Filet ancien.
Föreläsningar: Comtesse G. och Fröken B. Thorman.

Varma kläder åt barnen!
Prenumerera nu genast på
"BARNGARDEROBEN"
Illustrerad månadstidning för
barnkläders förfärdigande. Stor
dubbelsidig mönsterbilaga med-
följer gratis.
"Barngarderoben" kostar för
helår Kr. 3:—, kvartal 90 öre.
Sist utk. nummer erhålles mot 30
öre i frimärken från
Iduns Exp., Stockholm.

Turkiska badet
i Malmörbadet är öppet hvarje
torsdag för damer. Yppersta
medel för uppehållande af smärt figur
och fin hy. Badet är angenämast,
om man är flera i sällskap. Pris föne
kl. 12, kr. 1:50. efter kl. 12 kr 1:75.

Missprydande Hårväxt
utrotas med pasta Stabil. Absolut
ofarligt och luktfritt medel. Ej
pulver. Efterlämnar ej märken el-
ler rodnad i huden. Pris 3:50 +
porto. Förs. disk. Ebba Beckmans
Hygieniska Salong, Grefteuregatan 3,
Stockholm.

För 1 & 2 damer
med c:a 12,000 kr:s kapital finnes
af en händelse en i full gång va-
rande tapissieraffär med stor och
god kundkrets i framstående stad i
mellersta Sverige att nu genast få
öfvertagas. Sv. till »Fin tapssier-
affär», Iduns exp. f. v. b.

1:sta klass sjuk- & hvilohem
i Norrköping, att öfvertaga anten-
gen mot hyra eller köp. Svar till
Mäklarefirman Lander & Franzén,
Nybö.

"Affären grundad år 1881"
Prima nyrökt delikatess-Ren-
stek, samt prima Löjrom i
större och mindre partier.

Erika Burmans Efr.
Ludv. Jonsson,
Luleå.
Rikst. 68, Telegramdr.: "Ludvigson".

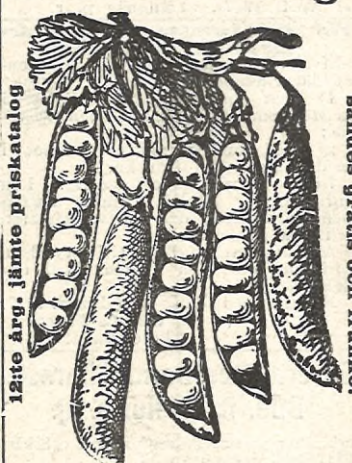
Norrlands Landtmannatidning
Härnösand
Upplaga öfver 11,500 ex.
spridda inom Västernorrlands,
Västerbottens och Norr-
bottens län.
Utmärkt annonsorgan.
Hög rabatt vid större-annon-
sering.

Ansiktsmassage
kan var och en giva sig själv
med Crème Salome à 4 kr.
erkänt bästa och angenäma
medel att erhålla ren, mjuk och
vit hy. Anv. dagl. i min prak-
tik. Till landsorten mot post-
försäkring utan ang. av innehåll-
let. Massagebeskrivn. medf.
MARIA ENQUIST,
exam. sjukgymn. Institut för
skönhetsvård och plastiska ope-
rationer. Biblioteksgat. 6-8,
Stockholm. R. T. 160 68. A. T.
226 63.

FREJAMI - PASTILLERNA
skänka lindring och baf vid hals
och bröståkommor.
**CHOKLAD-
KONFEKTFABRIKEN**
FREDJA
SEPLE.

OLAUS OLSSONS
ORDER-
TELEFONER
Namnrop:
"Olaus Olssons"
KOLIMPORT A.B.

Begär vår
Illustrerade **Ledare**
vid
Grönsaksodling!

W. Weibull, Landskrona.

GRATIS!
Frimärken bortskän-
kas! Ni erhåller 5 il-
lustr. märken från
Kuba, vackra Borneo,
Indora, Transvaal,
Chile adressatporto-
Venezuela- och Per-
siska frimärken, om
Ni rekv. min rikt illustr., 56-sid. stora
Tidning för Frimärkssamlare, som
erh. gratis Béla Székula, Luzern, Schweiz.

Idun utgives denna vecka i A och B.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Stockholm 1917